

**“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD
MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK
OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI**

**Beynəlxalq Maliyyə Həsabatı Standartlarına Uyğun
Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorların Rəyi
31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə**

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ	1-2
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	3
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat	4
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	5
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	6-7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8-66

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

“FINCA Azərbaycan” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Bank Olmayan Kredit Təşkilatının (bundan sonra “Təşkilat”) Təsisçiləri və İdarə Heyətinə:

Rəy

Biz “FINCA Azərbaycan” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatının (bundan sonra “Təşkilat”), 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat və əsas mühasibat prinsipləri daxil olmaqla maliyyə hesabatları üzrə qeydlərin audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizə əsasən, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlar əsasında bizim məsuliyyətlərimiz hesabatımızın Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorların Məsuliyyəti hissəsində təqdim edilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etik Standartlar Şurasının Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə (MBESŞ Məcəlləsi) əsasən Təşkilatdan müstəqilik və MBESŞ Məcəlləsi üzrə digər etika məsuliyyətlərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları şərti auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, saxtakarlıq və ya xətlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, Təşkilatı ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativin olmadığı halda, rəhbərlik Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslər Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tərtib edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətalər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlikdə əhəmiyyətli təhriflər mövcud olduğu hallarda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya xətalər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutları əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrif aşkarlamama riski xətalər nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq sözləşmə, dələduzluq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;
- Təşkilatın daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərti, bu şərtlər çərçivəsində uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük;
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən edilmiş uçot təxminlərinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk;
- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Təşkilatın fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında qənaətə gəldiyimiz halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqəti cəlb etməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın təqdim edilməsi tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Təşkilatın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk;

Biz idarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

Baker Tilly Azərbaycan

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

"FINCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALIYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
AKTİVLƏR:			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	6,605	13,128
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	7	17,946	12,163
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	8	218	241
Aktivlərdən istifadə hüququ	9	421	597
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivi	16	488	549
Digər aktivlər	10	526	457
Cəmi aktivlər		26,204	27,135

ÖHDƏLİKLƏR VƏ AKTİVLƏR

ÖHDƏLİKLƏR:

Borc alınmış vəsaitlər	11	9,455	7,035
İcarə öhdəlikləri	12	434	604
Digər öhdəliklər	13, 17	814	809
Cəmi öhdəliklər		10,703	8,448

KAPİTAL:

Nizamnamə kapitalı		3,756	3,756
Bölüşdürülməmiş mənfəət		11,745	14,931
Cəmi kapital		15,501	18,687

CƏMI/ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL

26,204 **27,135**

İdarə Heyətinin adından:

Timofei Tarrant
Baş icraçı direktor

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-66-cı səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"FINCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT

31 DEKABR 2019-CU İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il üzrə
Faiz gəliri	14	5,490	1,728
Faiz xərci	14	(655)	(58)
Ehtimal olunan kredit zərərinin azalmasından əvvəlki xalis faiz gəliri		4,835	1,670
Ehtimal olunan kredit zərərinin bərpası	7	869	12,280
Xalis faiz gəliri		5,704	13,950
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	15, 17	(5,499)	(4,978)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və borc alınmış vəsaitlər üzrə ilkin qiymətləndirmə zamanı ədalətli dəyər üzrə gəlir	7, 11	478	2,304
Müsadirə edilmiş girovarın ədalətli dəyərindəki dəyişiklik üzrə zərər		(14)	(67)
Digər gəlir/(xərc), xalis		65	(4)
Xalis qeyri-faiz zərəri		(4,970)	(2,745)
Mənfəət vergisindən əvvəlki gəlir		734	11,205
Mənfəət vergisi xərci	16	(61)	(126)
İl üzrə xalis mənfəət		673	11,079
İl üzrə əmi məcmu gəlir		673	11,079

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Tarrant
Baş İcraçı direktor

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhamməd Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-66-e1 səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2019-cu il	3,756	3,852	7,608
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	11,079	11,079
31 dekabr 2019-cu il	3,756	14,931	18,687
İl üzrə cəmi məcmu gəlir	-	673	673
Elan edilmiş dividendlər	-	(3,859)	(3,859)
31 dekabr 2020-ci il	3,756	11,745	15,501

İdarə Heyətinin adından:

Timoti Toffrati
Baş icraçı direktor

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-66-cı səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il üzrə
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artma		(6,523)	9,930
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, İLİN ƏVVƏLİNƏ	6	13,128	3,198
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, İLİN SONUNA	6	<u>6,605</u>	<u>13,128</u>

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Təşkilat tərəfindən alınmış və ödənilmiş faiz xərcləri və gəlirləri müvafiq olaraq 68 min AZN və 5,321 min AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il ərzində Təşkilat tərəfindən alınmış və ödənilmiş faiz xərcləri və gəlirləri müvafiq olaraq 58 min AZN və 1,542 min AZN təşkil etmişdir.

İdarə Heyəti üzvü adından:

Timoti Farrani
Baş icraçı direktor

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Muhammad Mobeen Yaqoob
Direktor müavini

17 may 2021-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-66-cı səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

"FINCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

1. GİRİŞ

Təşkilat və onun əsas fəaliyyəti

"FINCA Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti Bank olmayan Kredit Təşkilatı (Təşkilat) 1998-ci ildə Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir. 19 noyabr 1999-cu ilədək o, FINCA International Inc. şirkətinin Azərbaycan Respublikasındakı nümayəndəliyi kimi qeydiyyatdan keçmişdir. 19 noyabr 1999-cu il tarixdə Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində yenidən qeydiyyatdan keçmiş və hüquqi şəxs statusunu almışdır. Təşkilat Azərbaycan Respublikası ərazisində kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə yalnız hüquqi şəxslərin məşğul ola bilməsi haqda Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının qaydalarını yerinə yetirmək məqsədilə yenidən qeydiyyatdan keçmişdir. Yeni müəssisə kreditlərin verilməsi fəaliyyəti ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından 29 fevral 2000-ci il tarixli lisenziya almışdır. Təşkilatın hüquqi ünvanı Cəfər Cabbarlı küç. 44, Bakı AZ1065, Azərbaycan Respublikasıdır.

Təşkilatın məqsədi Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən mikro, kiçik və orta ölçülü biznes müəssisələrinə, həmçinin satış sahəsində və kiçik-miqyaslı istehsal sahəsi üzrə mikro müəssisələrdə fəaliyyət göstərən fiziki şəxsə və ya bir neçə fiziki şəxslərə maliyyə xidmətləri göstərməkdir.

31 dekabr 2020 və 2019-ci il tarixlərində Təşkilatın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən 17 və 15 filialı olmuşdur. Təşkilatın 2020-cu il tarixi ərzində təqribən 171 işçisi olmuşdur (2019:142 işçi).

Təşkilat qeydiyyatdan keçmiş ofisi Hollandiyada yerləşən FINCA Microfinance Coöperatief U.A Təşkilatının törəmə müəssisəsidir. Təşkilatın əsas nəzarətçi tərəfi - FINCA International, Inc. - Amerika Birləşmiş Ştatlarının Nyu-York şəhərində təsis edilmiş qeyri-kommersiya təşkilatıdır 2010-cu ilin oktyabr ayında FINCA International Inc. "FINCA Microfinance Holding Company" MMC-ni ("FMH") təsis edərək onun 100 faiz pay sahibinə malik holding şirkəti olmuşdur.

31 dekabr 2020 və 2019-ci il tarixlərinə Təşkilatın aşağıda sadalanan səhmdarları mövcud olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il, %	31 dekabr 2019-cu il, %
Təşkilatın Səhmdarı (birinci dərəcəli səhmdar)		
FINCA Microfinance Coöperatief U.A.	100.00	100.00
Cəmi	100.00	100.00
	31 dekabr 2020-ci il, %	31 dekabr 2019-cu il, %
Təşkilatın əsas səhmdarları		
FINCA International, Inc.	62.64	62.64
International Finance Corporation	14.38	14.38
Kreditanstalt für Wiederaufbau	8.94	8.94
FMO (Nederlandse Financierings Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.)	7.31	7.31
Triple Jump, acting for ASN-NOVIB FONDS	1.68	1.68
Credit Suisse Microfinance Fund Management Company, acting for responsibility Global Microfinance Fund	2.98	2.98
Triodos Investment Management, representing: (i) Triodos Custody B.V. in its capacity as custodian of Triodos Fair Share Fund; and (ii) Triodos SICAV II – Triodos Microfinance Fund	2.07	2.07
Cəmi	100.00	100.00

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təşkilatın əməliyyat mühiti

Təşkilatın fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir. 2020-ci ilin birinci yarısı ərzində əməliyyat və iqtisadi mühitdə Təşkilatın iş fəaliyyətinə təsir göstərən bir sıra əhəmiyyətli dəyişikliklər baş vermişdir.

2020-ci ilin mart ayında yeni tip koronavirus Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) tərəfindən pandemiya olaraq elan edilmişdir. Bir çox ölkələrdə səyahətlərə və fərdi şəxslərin hərəkətinə məhdudiyətlər qoyulmuş, ikinci dərəcəli iş yerlərinin bağlanması üzrə əhəmiyyətli məhdudiyətlər tətbiq edilmiş və ya pandemiya nəticəsində bir sıra iş yerləri bağlanmışdır. Bu, Azərbaycan Respublikası ilə ticarət əlaqələri olan, iqtisadi cəhətdən güclü ölkələrin hamısında olmasa da, bir çoxunda ÜDM-də əhəmiyyətli dərəcədə azalmalara səbəb olmuşdur. 2020-ci ilin birinci yarısında yayılan koronavirus pandemiyası (COVID-19) global iqtisadiyyata mənfi təsir göstərmişdir. 2020-ci ilin iyun ayından başlayaraq, Azərbaycan Respublikası da daxil olmaqla, bir çox ölkələrdə pandemiya əlamətlərində yaxşılaşma müşahidə olunmuş və sonradan müəyyən məhdudiyətlər ləğv edilmişdir. Nəticədə global maliyyə və əmtəə bazarlarında bərpa müşahidə olunmuşdur. Lakin sonradan Azərbaycan Respublikasında qeydə alınmış yoluxma sayı xeyli artmış və hökumət tərəfindən 2020-ci il dekabr ayının ortalarından etibarən yeni məhdudiyətlər tətbiq edilmişdir.

Ölkədə COVID-19 ilə mübarizə üçün tətbiq olunmuş məhdudlaşdırıcı tədbirlər iqtisadi aktivliyin və məcmu xərc səviyyəsinin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına səbəb olmuşdur. İqtisadiyyatın turizm, nəqliyyat, səyahət, əyləncə və beynəlxalq ticarət kimi bir çox digər seqmentləri də bu tədbirlərdən ağır zərər almışdır.

Pandemiya mühitində neft istehlakında nəzərəcarpacaq dərəcədə azalına olduğu üçün neft qiymətləri əhəmiyyətli dərəcədə azalmış, lakin 2020-ci ilin ikinci rübündə sabit artım müşahidə olunmuşdur. Hökumət, pandemiyanın səbəb olduğu iqtisadi yavaşlamayı kompensasiya etmək üçün il ərzində subsidiyalaşdırılmış borc alətləri, işsiz şəxslərə ödənişlər və sahibkarlara digər subsidiyalar şəklində dəstək paketləri təqdim etmişdir.

24 aprel 2020-ci il tarixində Azərbaycan Mərkəzi Bankı “Koronavirus pandemiyası ilə əlaqədar kredit təşkilatlarının müvəqqəti tənzimləmə Qaydası” formasında əlavə tədbirlər paketini təsdiqləmişdir. Bu prosedur COVID-19 pandemiyasının Azərbaycan Respublikasının bank sektoruna mümkün mənfi təsirini azaltmaq üçün hazırlanmış və kreditlərin və risk qruplarının təsnifatını, kapitalın adekvatlıq nisbətini və onun banklarda və bank olmayan kredit təşkilatlarında hesablanması müəyyənləşdirir. Bu qaydalara əsasən, kriteriyalara cavab verən kreditlərin təsnifatı və kreditlərin yenidən prolonqasiyası halları zamanı güzəştlər nəzərə alınmalıdır. Bundan əlavə, bank sistemi üzrə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən banklar üçün məcmu kapital adekvatlığı əmsalı ən az 11%, digər banklar üçün isə 2021-ci il aprelin 1-dək 9% səviyyəsində müəyyən edilmişdir. Qaydaya əsasən əvvəlki illərin nəticələrinə əsaslanan dividend ödənişləri bankların kapital mövqeyini və maliyyə sabitliyini qorumaq məqsədilə 1 aprel 2021-ci ilə qədər təxirə salınmalıdır. Sonradan bu tarix 1 iyul 2021-ci il tarixinə qədər uzadılmışdır.

Azərbaycan hökuməti iqtisadi islahatları və ölkənin hüquqi, vergi və qanunvericilik çərçivəsində inkişafını davam etdirir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək davamlı inkişafı əsasən bu islahatlardan və sektordakı tərəqqidən, eləcə də Hökumət tərəfindən iqtisadi, maliyyə və pul siyasəti üzrə həyata keçirilmiş tədbirlərdən və Azərbaycan manatı ilə xam neftin sabit qiymətlərindən asılıdır. Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı xüsusilə neft və qaz qiymətlərinə həssas olmasına baxmayaraq, son illərdə Azərbaycan Respublikası hökuməti daha balanslı iqtisadiyyata keçidi sürətləndirmək və neft-qaz sektorundan asılılığı azaltmaq üçün böyük iqtisadi və sosial islahatlara başlamışdır. Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarına görə, 2020-ci il ərzində Azərbaycanda ÜDM 42.6 milyard ABŞ dolları olmuşdur. Uzunmüddətli perspektivdə, ekonometrik modellərimizə görə, 2021-ci ildə Azərbaycan ÜDM-nin 50 milyard ABŞ dolları və 2022-ci ildə 51 milyard ABŞ dolları səviyyəsində olacağı proqnozlaşdırılır.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Hökumət Azərbaycan manatının sabitliyi ilə əlaqədar olaraq pul siyasətini davam etdirmiş və Azərbaycan manatını sabitləşdirən xarici valyuta ehtiyatlarını ayırmışdır. Bu siyasət 2020-ci ildə makroiqtisadi sabitliyin qorunması məqsədi ilə davam etdirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı il ərzində yenidən maliyyələşdirinə dərəcəsini bir neçə dəfə dəyişdirmiş və bu dərəcə sabit azalmaqla 7.25% - 6.25% arasında dəyişmişdir.

Təşkilatın rəhbərliyi, makroiqtisadi mühitdəki dəyişiklikləri izləyir və yaxın gələcəkdə Təşkilatın fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi tədbirləri görür.

Beynəlxalq kredit reyting agentlikləri mütəmadi olaraq Azərbaycan Respublikasının kredit reytingini qiymətləndirirlər. Fitch və S&P Azərbaycan Respublikasının reytingini “BB+” olaraq qiymətləndirmişdir. Moody’s Investors Service, ölkə üçün “Ba2” kredit reytingini təyin etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi inkişafı əsasən hökumətin vergi, hüquq, tənzimləyici və siyasi islahatlarla birlikdə həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və pul tədbirlərinin səmərəliliyindən asılıdır. Rəhbərlik Təşkilatın fəaliyyətinə təsir göstərəcək iqtisadi mühitdəki bütün islahatları və nəticədə onların maliyyə vəziyyətinə necə təsir göstərə biləcəyini proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil. Rəhbərlik hazırda müxtəlif neft qiymətləri üzrə həssaslıq təhlili həyata keçirir və biznesin üddavamlılığını təmin etmək üçün müvafiq tədbirlər planı hazırlayır.

2020-ci ilin sentyabr ayında Qarabağ bölgəsində (ölkənin cənub-qərb ərazisində yerləşir və beynəlxalq səviyyədə Azərbaycan Respublikasının ərazisi olaraq tanınır) həll olunmamış münaqişənin yenidən alovlanması, Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan silahlı qüvvələri arasında işğal olunmuş ərazilərdə toqquşmalarla nəticələnmişdir. Buna cavab olaraq, hər iki ölkədə komendant saati tətbiq edilmiş və hərbi səfərbərlik elan edilmişdir. Hərbi əməliyyatların əsasən Azərbaycan Respublikasının qərb bölgəsində aparılmasına baxmayaraq, Azərbaycan Respublikasının bütün ərazilərini əhatə edən komendant saati, paytaxt Bakı da daxil olmaqla, digər regionlardakı iş yerlərinə də müəyyən qədər öz təsirini göstərmişdir. Qarabağ münaqişəsi zonasında atəşkəsə və döyüşlərin dayandırılmasına 10 noyabr 2020-ci il tarixində tam olaraq nail olunmuşdur. Dövlətin azad edilmiş bölgələrdəki fəaliyyətinin makroiqtisadi təsirlərinin səviyyəsini hesabat tarixinə tam olaraq müəyyən etmək mümkün deyil.

Yuxarıda təsvir olunan hadisələr və şərtlər təşkilatların əvvəllər qarşılaşmadığı müxtəlif qeyri-müəyyənliklər və risklər yaratmışdır. Yuxarıda göstərilən hadisələr Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il və sonrakı dövrdə maliyyə nəticələrinə əhəmiyyətli təsir göstərmişdir.

2. ƏSAS MÜHASİBAT PRİNSİPLƏRİ

Hesabatların uyğunluğuun bəyanı

Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurası tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartları (“MHBS”) və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Şərhlər Komitəsi (“MHBSŞK”) tərəfindən dərc edilmiş şərhlər əsasında hazırlanmışdır.

Fasiləsizlik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Təşkilat fasiləsizlik prinsipi əsasında yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Rəhbərlik hesab edir ki, Təşkilat yaxın gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirəcək və Təşkilatın likvidasiyasına nə istək, nə də ehtiyac olmayacaq, eləcə də fəaliyyəti dayandırmaq və ya Azərbaycan Respublikasının qanunları və ya normativ aktları əsasında kreditorlardan qorunmaq üçün müdafiə axtarmaq üzrə nə niyyət, nə də zərurət mövcud deyil. Buna görə, aktivlər və öhdəliklər adi fəaliyyətin gedişində Təşkilatın aktivləri reallaşdırmaq və öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyətinə malik olması fərziyyəsi ilə hesabatlarda əks etdirilmişdir. Bəzi maliyyə hesabatları standartları rəhbərlik tərəfindən Təşkilatın fasiləsizlik prinsipinə dair dəyərləndirmənin aparılması üzrə konkret tələbləri və nəzərə alınmalı olan müəyyən məsələləri və fasiləsizlik prinsipi ilə əlaqədar bir sıra açıqlamaların hesabatlara daxil edilməsini əhatə edir.

Fasiləsizlik prinsipinin fərziyyələrinə dair Rəhbərliyin qiymətləndirməsinə müəyyən vaxt çərçivəsində mahiyyəti üzrə qeyri-müəyyən hadisələr və şərtlərin gələcək nəticələri haqqında fikir bildirilməsi daxildir.

Təqdimatın digər əsasları

Bu maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilmişdir. Bu maliyyə hesabatları, müəyyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi itisna olmaqla, tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır.

Təşkilat mühasibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə təşkil edir. Bu maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən yerli mühasibat prinsiplərinə uyğun tərtib edilmiş mühasibat sistemindən istifadə edilmiş və MHBS-yə uyğunlaşdırılmaq məqsədilə hesabatlara düzəlişlər edilmişdir. Bu düzəlişlərə əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirmək üçün müəyyən təsnifləşdirilmələr, həmçinin müəyyən aktiv və öhdəliklərin, eləcə də gəlir və xərclərin maliyyə hesabatlarındakı maddələrə uyğunlaşdırılması məqsədilə edilən yenidən təsnifləşdirilmələr aiddir.

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız uçotda tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanuni hüquq mövcud olduqda və xalis məbləğ əsasında hesablaşmalar aparılması, yaxud da eyni vaxtda aktivlərin satılması və öhdəliyin yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulduqda bir-birinə qarşı əvəzləşdirilir, xalis məbləği isə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda bildirilir. Hər hansı mühasibat uçotu standartı və ya şərh ilə tələb olunmayana və ya icazə verilməyənədək və Təşkilatın mühasibat uçotu qaydalarında konkret göstərilməyənə qədər gəlir və xərc mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda bir birinə qarşı əvəzləşdirilmir.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərle qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar, qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövrüyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 18-ci Qeydə baxın.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalılarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilmiş və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərini ilkin tanınması

Maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyi, ilk öncə ədalətli dəyərdə, həmçinin əldə edilməsinə və buraxılmasına birbaşa aid olan mənfəət və ya zərər, əməliyyat xərcləri ilə ədalətli dəyərdə olmayan predmet üzrə ölçülür.

İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR 31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı) (Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb-satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri ("standart şərtlərlə həyata keçirilən" alış və satışlar) Təşkilatın maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

Maliyyə alətlərinin təsufatı

Maliyyə aktivini amortizasiya dəyərində, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyər ("DMGVƏD") ölçülmüş dəyər və ya mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyər ("MZVƏD") təsnif edilir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülür:

- Müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərin hər ikisini ödədikdə və MZVƏD kimi müəyyən edilmədikdə, DMGVƏD-də ölçülür:

- Həm müqavilə üzrə pul axınlarının toplanması və həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Təşkilat ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə (DMG) təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir kapital qoyuluşu üçün ayrıca edilir.

Bütün digər maliyyə aktivləri MZVƏD kimi təsnif olunur.

Bununla yanaşı, ilkin tanıma zamanı Təşkilat amortizasiya olunmuş dəyərində və ya DMGVƏD-də ölçülmə tələblərinə uyğun gələn maliyyə aktivini MZVƏD kimi təsnif edə bilər, o halda ki, bu, meydana çıxacaq uçot uyğunsuzluğunu aradan qaldırsın və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltsın.

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Təşkilat maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini qiymətləndirəcək, çünki bu, biznesin idarə olunması və məlumatların rəhbərliyə təqdim edilməsi üsulunu daha düzgün əks etdirir. Bu zaman aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

- portfel üçün müəyyən edilmiş siyasətlər və məqsədlər, həmin siyasətlərin praktikada tətbiqi, o cümlədən rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin əldə edilməsinə, xüsusi faiz dərəcəsi profilinin saxlanmasına, maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivləri maliyyələşdirən öhdəliklərin müddətinə uyğunlaşdırılmasına və ya aktivlərin satışı vasitəsilə pul axınlarının realizasiyasına fokuslanıb-fokuslanmaması;
- portfelin göstəriciləri necə qiymətləndirilir və Təşkilatın rəhbərliyinə necə çatdırılır;
- biznes modelinin (və həmin biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivlərinin) performansına təsir edən risklər və bu risklərin necə idarə olunması;
- biznesin menecerləri necə mükafatlandırılır – məsələn, mükafatlandırma idarə olunan aktivlərin ədalətli dəyərindən və ya toplanmış pul axınlarından asılıdırımı; və

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

- əvvəlki dövrlərdə satışların tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbləri və gələcək satış fəaliyyəti barədə gözləntilər. Bununla belə, satış fəaliyyəti barədə məlumat ayrıca deyil, maliyyə aktivlərinin idarə olunması üzrə Təşkilatı məqsədinə necə nail olunmasının və pul axınlarının necə realizasiya edilməsinin ümumi qiymətləndirilməsi çərçivəsində nəzərə alınır.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasını qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmənin məqsədləri üçün “əsas məbləğ” dedikdə, ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyəri nəzərdə tutulur. “Faiz” dedikdə, pulun zaman dəyəri, müəyyən dövr ərzində ödənilməmiş əsas məbləğlə bağlı kredit riski və digər əsas kredit riskləri və xərcləri (məs. likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Təşkilat alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alacaq. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edəcək.

Qiymətləndirmə zamanı Təşkilat aşağıdakıları nəzərə alacaq:

- pul axınlarının məbləği və müddətini dəyişəcək şərti hadisələr;
- kapitalın borca nisbətinin xüsusiyyətləri;
- vaxtından əvvəl ödəniş və müddətin uzadılma şərtləri;
- bankın iddiasını müəyyənləşdirilmiş aktivlərdən pul axınlarına məhdudlaşdıran şərtlər məs. repressiv aktivlər; və
- pulun zaman dəyəri üzrə ödənişi dəyişən xüsusiyyətlər – məs. faiz dərəcələrinin mütəmadi olaraq yenilənməsi.

Maliyyə alətlərini yenidən təsnifi

Maliyyə aktivləri Təşkilatın maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün öz biznes modelini dəyişdirdikdən sonra dövr ərzində istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Yenidən təsnifat perspektiv təsirə malikdir.

Maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi – EOKZ üzrə kredit zərəri ehtiyatı

Təşkilat AD və DMGVƏD ilə ölçülmüş borc alətləri və kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə EOKZ-u perspektiv əsasda ölçür. Təşkilat EOKZ-u ölçür və hər hesabat dövrünə kredit zərəri üzrə ehtiyatı tanıyır. EOKZ ölçülməsi: (i) mümkün nəticələrin bir sıra qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimallı məbləğini (ii) pul vəsaitlərinin müddət dəyərini və (iii) keçmiş hadisələr, gələcək şərtlər və gələcək şəraitin proqnozları barədə hər bir hesabat dövrünün sonunda qeyri-adekvat xərc və səy olmadan mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən məlumatları əks etdirir.

AD ilə ölçülmüş borc vəsaitləri EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri üçün, EOKZ üzrə ayrı ehtiyat, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında öhdəlik olaraq tanınır. DMGVƏD-də borc alətləri üçün EOKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya dəyərindəki dəyişiklik, mənfəət və ya zərər və digər qalıq dəyərindəki dəyişiklik isə DMG-də gəlirlər DMGVƏD borc alətləri üzrə zərərlər çıxılmaqla tanınır.

MALIYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təşkilat dəyərsizləşmə üzrə üç mərhələli model tətbiq edir. Bu model ilkin tanımadan sonra kredit keyfiyyətində dəyişikliyə əsaslanır. İlkin tanımada dəyərsizləşməyən maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnif edilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri EOKZ-un ömürlük hissəsinə bərabər olan miqdarda növbəti 12 ay ərzində mümkün olan nəticələrə və ya daha qısa müddətdə (“12 aylıq EOKZ”) müqavilə müddətinə qədər ölçülür. Əgər Təşkilat KRƏA-nı ilkin tanımadan sonra müəyyən edirsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və onun EOKZ-u ömürlük EOKZ əsasında, müqavilə əsasında son ödəmə müddətinə qədər, lakin ehtimal olunan ödənişlər nəzərə alınmaqla hesablanır, əgər varsa (“Ömürlük EOKZ”). Təşkilatın KRƏA-nı müəyyən etdiyi haqqında 21 saylı Qeydə nəzər salın. Əgər Təşkilat maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşməsinə müəyyən edirsə, aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və EOKZ Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. Təşkilatın kredit dəyərsizləşməsi üzrə aktiv və defolt anlayışları 21-ci Qeyddə açıqlanır. Satınalmıqda və ya əldə edildikdə kredit dəyərsizləşməsinə uğramış aktivlər (“SƏKD”) üçün EOKZ hər zaman Ömürlük EOKZ ilə ölçülür. SƏKD aktivləri ilkin tanıma zamanı, məsələn, əldə edilmiş dəyərsizləşdirilmiş kreditlər kimi dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. EOKZ ölçülməsində istifadə edilən giriş, fərziyyə və qiymətləndirmə üsulları haqqında, eyni zamanda Təşkilatın EOKZ modellərində ehtimal edilən məlumatları necə əhatə etdiyini izah edir.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda EOKZ üzrə ehtiyatın təqdim edilməsi

EOKZ üzrə zərər ehtiyatları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı kimi təqdim olunur:

- amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri: aktivlərin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla;
- kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri: ümumiyyətlə, ehtiyat kimi;
- maliyyə aləti həm çıxarılmış, həm də istifadə edilməmiş komponentdən ibarət olduğu halda və Təşkilat, kredit öhdəliyi komponenti üzrə EOKZ-ni çıxarılmış komponentdən ayrı olaraq müəyyən edə bilmədiyi halda: Təşkilat hər iki komponent üzrə birgə zərər ehtiyatı təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ yerinə yetirilmiş komponentin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla təqdim edilir. Çıxarılmış komponentin ümumi məbləği üzrə zərər ehtiyatının hər hansı bir hissəsi ehtiyat kimi təqdim olunur; və
- DMGVƏD-də ölçülən bəzi alətləri: aktivlərin qalıq məbləği onların ədalətli dəyəri olduğu üçün, heç bir zərər ehtiyatı maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır. Bununla yanaşı, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatının bir hissəsi kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Təşkilat aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Təşkilat maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivləri satmaq üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri müqavilə öhdəliklərindən azad olmaqla kassadakı nağd vəsaitlərindən, köçürülmüş vəsaitlərdən və banklardakı həqiqi ödəmə müddəti üç ay və ya ondan az olan cari hesablardan ibarətdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri AD ilə təqdim olunur, çünki: (i) müqavilə əsasında pul vəsaitlərinin axınlarını yığılması üçün saxlanılır və bu pul axınları SPPİ təmsil edir, və (ii) bu aktivlər MVZVƏD ilə müəyyən edilməmişdir.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Qanunvericilik ilə müəyyən edilmiş xüsusiyyətlər, məsələn bəzi ölkələrdə təyin olunmuş qanunvericilik, müqavilə şərtlərinə daxil edilmədikdə SPPİ testlərinə təsir etmir xüsusən qanunvericilik sonradan dəyişdirildiyi təqdirdə bu xüsusiyyət tətbiq ediləcəkdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar Təşkilat tərəfindən müştərilərdən kredit əmaq üçün avans şəklində nağd pul verildiyi zaman qeydə alınır. Biznes modeli və pul vəsaitlərinin hərəkəti xarakteristikasına əsasən Təşkilat müştərilərə verilmiş kreditləri və avansları aşağıdakı qiymətləndirmə kateqoriyalarından birində təsnifləşdirir:

- (i) AD: müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanması üçün saxlanılan kreditlər və YƏMFÖ-ni təmsil edən həmin pul vəsaitlərinin hərəkəti və könüllü olaraq MZVƏD-də təyin olunmayan kreditlər; və
- (ii) MZVƏD: YƏMFÖ sınağını keçməyən və ya MZVƏD-də ölçülən AD və ya DMGVƏD üzrə digər meyarlara cavab verməyən kreditlər.

Silinmələr

Maliyyə aktivləri maliyyə aktivlərini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözlənti olmadığı təqdirdə tam və ya qismən silinir. Bu adətən Təşkilat borcalanın silinməsi nəzərdə tutulan məbləği ödəmək üçün kifayət qədər pul vəsaiti yaradacaq aktivlərinə ya gəlir mənbəyinin olmadığını müəyyən etdikdə baş verir. Bu qiymətləndirmə fərdi aktiv səviyyəsində həyata keçirilir. Silinmə, tanınmanın dayandırılması hadisəsini təmsil edir.

Təşkilat silinmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı hüquqi tədbirlər həyata keçirə bilər. Təşkilatın həyata keçirdiyi hüquqi tədbirlər nəticəsində əldə edilmiş vəsaitlər, EOKZ-nin azalması üzrə gəlirə səbəb olur.

Maliyyə öhdəlikləri və kapital

Borc və ya kapital alətləri olaraq təsnifat

Borc və kapital alətləri müqavilə üzrə razılaşmaların mahiyyəti və maliyyə öhdəliyinin və səmərəli alətin aılayışlarına uyğun olaraq maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyinin tanınması, bu öhdəlik üzrə ödənişlər yerinə yetirildikdə, öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda dayandırılır.

Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borc verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlərlə başqa maliyyə öhdəliyi ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq qalıq dəyərində olan fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIS İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Borc alınmış vəsaitlər

Borc alınmış vəsaitlər əvvəlcə borc vəsaitləri ilə əlaqəli olan buraxılış xərcləri çıxılmaqla alınmış vəsaitlərin ədalətli dəyərinə bərabər olan dəyerdə tanınır. İlk tanınmadan sonra faiz yaradan borc vəsaitləri effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə edilərək amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülür. Amortizasiya olunmuş maya dəyəri buraxılış üçün nəzərdə tutulan bütün xərcləri və hesablaşma üzrə bütün diskont və mükafatlar nəzərə alınmaqla hesablanır. Gəlir və zərərlər öhdəliklərin tanınmasının dayandırılması və ya dəyərsizləşməsi, habelə amortizasiya prosesi zamanı mənfəət və zərər haqqında hesabatda tanınır.

Təşkilat icarəçi qismində

Təşkilat qısa müddətli icarələr və aşağı dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tanıma və ölçmə yanaşmasını tətbiq edir. Bank icarə ödənişlərini həyata keçirmək üçün icarə öhdəliklərini, eləcə də əsas aktivlərdən istifadə hüququ təmin edən istifadə hüquqlarını aktiv olaraq tanıyır.

Aktivlərdən istifadə hüququ

Təşkilat aktivlərdən istifadə hüququnu icarənin başlanğıc tarixində tanıyır (əsas aktivin istifadə üçün mövcud olduğu tarix). Aktivlərdən istifadə hüququ yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyəri ilə ölçülür və icarə öhdəliklərinin yenidən ölçülməsi üçün tənzimlənir. Aktivlərdən istifadə hüququnun dəyərinə tanınmış icarə öhdəliklərinin məbləği və alınmış icarə təşviqləri çıxılmaqla başlama tarixinə qədər və ya daha əvvəl edilmiş icarə ödənişləri daxildir. Aktivlərdən istifadə hüququ icarə müddəti ərzində düz xətt əsasında amortizasiya olunur. İcarəyə götürülmüş aktivin mülkiyyəti icarə müddətinin sonunda Təşkilata keçirsə və ya dəyəri bir alış opsiyasının həyata keçirilməsini əks etdirirsə, amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı ömrü istifadə olunmaqla hesablanır. İstifadə hüququ verən aktivlər də dəyərsizləşməyə məruz qalır.

İcarə öhdəlikləri

İcarənin başlanğıc tarixində Bank, icarə müddəti ərzində həyata keçiriləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülmüş icarə öhdəliklərini tanıyır. İcarə ödənişlərinə, hər hansı alınacaq güzəştli icarə ödənişləri, indeksdən və ya dərəcədən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri çıxılmaqla qalıq dəyər zəmanəti ilə ödənilməsi ehtimal olunan məbləğlər daxil olmaqla sabit ödənişlər (maddi sabit ödənişlər daxil olmaqla) daxildir. İcarə ödənişlərinə, həmçinin Bank tərəfindən həyata keçirilməsinə əsaslı olaraq müəyyən edilmiş satınalma opsiyonunun icra qiyməti və icarə müddəti Təşkilatın ləğv etmə seçimini həyata keçirdiyini əks etdirirsə, icarəyə xitam verildiyi hallarda tətbiq olunan cərimələrin ödənişləri də daxildir.

İndeksdən və dərəcədən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri, ödənişə səbəb olan hadisə və ya şərtin baş verdiyi dövrdə xərc olaraq (mal və material ehtiyatlarının istehsalı üçün çəkilmədiyi təqdirdə) kimi tanınır.

İcarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən, icarəyə aid olan konkret faiz dərəcəsinin təyin olunması mümkün olmadığı üçün Bank icarə müqaviləsinin qüvvəyə mindiyi tarixdə mövcud olan əlavə borcun cəlb edilməsi üzrə faiz dərəcəsiindən istifadə edir. Müqavilənin qüvvəyə mindiyi tarixdən sonra, icarə öhdəliklərinin məbləği faizlərin artmasını əks etdirmək üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Bundan əlavə, icarə öhdəliklərinin qalıq dəyəri hər hansı bir modifikasiya və ya icarə müddətində, eləcə də icarə ödənişlərində hər hansı bir dəyişiklik olduqda (bu cür icarə ödənişlərini təyin etmək üçün istifadə olunan indeks və ya faiz dərəcəsinə dəyişiklik nəticəsində gələcək ödənişlərdə dəyişikliklər) və ya əsas aktivin satın alınması üçün hər hansı bir seçimin qiymətləndirilməsi üzrə dəyişiklik olduğu təqdirdə, yenidən ölçülür.

Əmlak və avadanlıqlar

Daşınmaz əmlak və avadanlıqlar yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərlə göstərilir.

Hər hesabat tarixində Təşkilat əmlakın və yaxud avadanlığın dəyərsizləşmə əlamətinin olub olmamasını qiymətləndirir. Dəyərsizləşmənin baş verdiyinə dəlalət edən ən azı bir belə əlamət olarsa, Təşkilat, iki rəqəmdən ən yüksəyi kimi bərpa edilə bilən məbləği müəyyən edir: satış xərcləri çıxıldıqdan sonra aktivin ədalətli dəyəri və istifadə dəyəri. Əgər əmlak və avadanlığın balans dəyəri onların bərpa edilə bilən dəyərindən yüksəkdirsə, onlar bərpa edilə bilən məbləğə qədər silinir və fərq mənfəət və zərər hesabatında dəyərsizləşmə zərəri kimi hesablanır.

Əmlakın çıxış edilməsi ilə bağlı qazanc və zərərlər onların balans dəyəri əsasında hesablanır və mənfəət və zərər hesabatında əməliyyat xərcləri kimi nəzərə alınır.

Təmir və texniki qulluq xərcləri çəkilən zaman mənfəət və zərər hesabatında tanınır.

Köhnəlmə, əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin qalıq dəyərində onların faydalı iqtisadi ömrü nəzərə alınmaqla hesablanmış dərəcələrdən istifadə etməklə tətbiq edilir. Faydalı iqtisadi ömür təxminləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə/amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq aşağıdakı dərəcələrdə tətbiq edilir:

Mebel və avadanlıqlar	20-33%
Kompüter avadanlıqları	33%
Nəqliyyat vasitələri	20%
Digər aktivlər	20%
Aktivlərdən istifadə hüququ	icarə müqaviləsinin müddəti üzrə olmaqla

Əmlak və avadanlıqlar hesabdan silindikdə və ya onların davamlı istifadəsi artıq heç bir iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Əmlak və avadanlıq obyektlərinin satılaraq hesabdan silinməsi və ya istismardan çıxarılmasından irəli gələn hər hansı gəlir və ya zərərlər belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunmuş gəlirlər arasında fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərər hesablarında tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərə proqram təminatına və onların tələb üzrə formalaşdırılmasına ayrılan investisiyalar daxildir.

Müəyyən istismar müddəti olan ayrı-ayrılıqda alınmış qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyər ilə uçotda qeyd edilir. Amortizasiya aktivin təxmin edilən faydalı istismar müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə uçotda tanınır. Təxmin edilən faydalı istismar müddəti və köhnəlmə metodu gələcək dövrlər üzrə uçota alınan təxminlərdəki hər hansı dəyişikliklərin təsiri nəzərə alınmaqla hər hesabat dövrünün sonunda təhlil edilir. Ayrılıqda alınmış və qeyri-müəyyən istismar müddətləri olan qeyri-maddi aktivlər yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır.

"FINCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılması. Qeyri-maddi aktivlər satılaraq hesabdan silindikdə yaxud onların sonrakı istismarı və ya satılması gələcəkdə iqtisadi mənfəət gətirmədikdə, belə aktivlərin tanınması dayandırılır. Qeyri-maddi aktivlərin tanınmasının dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər, belə aktivlərin balans dəyəri ilə satışdan əldə olunan xalis gəlir məbləği arasındakı fərq kiçik ölçülür və aktivin tanınması dayandırıldığı zaman mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır.

Qudvildən başqa digər maddi və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi. Hər bir hesabat dövrünün sonunda Təşkilat öz maddi və qeyri-maddi aktivlərini dəyərsizləşmə zərərlərinin baş verməsini təyin etmək məqsədi ilə təhlil edir. Əgər belə hal mövcud olarsa bu aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ təyin edilir və dəyərsizləşmə zərərinin məbləği (əgər varsa) hesablanır. Fərdi aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğin təyin edilməsi mümkün olmadıqda Təşkilat aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidlərinin qalıq dəyərini təhlil edir.

Hal-hazırda istifadə ediləyən və qeyri-müəyyən faydalı ömrü olan qeyri-maddi aktivlər isə bu aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə hər liansı bir göstərici olduqda və ya ən az ildə bir dəfə olmaqla dəyərsizləşmə üçün təhlil edilir.

Müsadirə edilmiş girovlar

Təşkilat məqsədə müvafiq hesab edildiyi hallarda müştərilərin öhdəlikləri müqabilində girov təminatı alır. Girov adətən müştərinin müvafiq əmlakının müsadirə olunmasını nəzərdə tutur və Təşkilata müştərinin ləmn cari, həm də gələcək öhdəlikləri ilə əlaqədar əmlaka qarşı iddianın irəli sürülməsi üçün əsas yaradır.

Təşkilatın müvafiq hesab etdiyi müəyyən hallarda aktivlər ödənişi yerinə yetirilməyən kreditlərin bərpa olunması məqsədilə müsadirə olunur. Müsadirə edilmiş girov ilk olaraq həmin girovun aid olduğu kreditin qalıq dəyərində bərabər məbləğdə tanınır. Müsadirə edilmiş aktivlər qalıq dəyəri və satış dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha aşağı olan məbləğində ölçülür.

Vergi qanunvericiliyi

Vergi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmindən ibarətdir.

Cari vergi xərci hesabat dövrü ərzində yaranmış vergi mənfəəti əsasında hesablanır. Məcmu gəlir hesabatındakı bəzi gəlir və xərclərin digər dövrlərdə vergi bazasına aid ediləcəyinə və bəzi maddələrin heç bir vaxt vergi bazasını hesablayarkən istifadə edilməyəcəyinə görə vergi mənfəəti maliyyə hesabatlarındakı mənfəətdən fərqlənir. Təşkilatın cari mənfəət vergisi xərci, hesabat dövründə qüvvədə olan vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun qalıq dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman balans öhdəliyi üsulundan istifadə edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivləri isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq tanınır. Müvəqqəti fərqlərin mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivin reallaşdırmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmaq üçün azaldılır.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri qüvvəyə minmiş və ya hesabat dövrünün sonuna tam həcmdə qüvvə ilə vergi dərəcələrinə (və vergi qanunlarına) əsaslanmaqla aktivin satıldığı və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi dövrdə tətbiq olunacağı gözlənilən vergi dərəcəsi ilə ölçülür.

Faiz gəliri və xərcinin tanınması

Faiz gəliri və xərcləri amortizasiya olunmuş dəyərdə və ya DMGVƏD ilə əlavə etmə əsasında, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, borc alətləri üzrə uçota alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir.

Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Təşkilat tərəfindən alınmış komissiya haqları, Təşkilatın xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Təşkilat kredit verilməsi üzrə öhdəlikləri MZVƏD ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri kimi təsnif etmir.

Kredit dəyərsizləşməsi ilə əldə edilmiş və ya satın alınmış maliyyə aktivləri üçün effektiv faiz dərəcəsi ehtimal edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti (ilkin ehtimal olunan kredit zərərləri də daxil olmaqla) ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə (adətən alış qiyməti ilə) diskont edilmiş dərəcəsidir. Nəticədə, effektiv faiz dərəcəsi kredit uçotu ilə tənzimlənir.

Faiz gəlirləri, maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərinə effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə hesablanır:

- I. kredit dəyərsizləşməsinə uğramış (3-cü mərhələ) maliyyə aktivləri üzrə faiz dərəcəsi onların effektiv faiz dərəcəsinə amortizasiya dəyərinə (EOKZ çıxılmaqla) tətbiq etməklə hesablanır; və
- II. əldə edildikdə və ya satın alındıqda kredit zərərinə məruz qalmış maliyyə aktivləri, amortizasiya dəyərinə tətbiq edilən kreditə müvafiq olaraq düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi tətbiq olunmaqla.

Haqq və komissiya gəlirinin tanınması

Kreditlərin verilməsinə görə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və kredit üzrə effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilən hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar birbaşa əlaqədar xərclər ilə birlikdə təxirə salınır və nəticədə verilən kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi uçotda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin xüsusi kredit razılaşmasının bağlanması ilə nəticələnəcəyi ehtimal edilmədiyi hallarda, kreditin ayrılması öhdəliyi üzrə komissiyalar kredit öhdəliyi müddətinin qalan dövrü üzrə mənfəət və ya zərər uçotunda tanınır. Kreditin ayrılması öhdəliyinin müddəti kredit verilmədən başa çatarsa, belə öhdəliyə görə komissiya müddət başa çatdığı anda mənfəət və ya zərərdə tanınır. Kredit xidməti haqları xidmətlərin yerinə yetirildiyi təqdirdə gəlirlər kimi uçotda tanınır. Bütün digər komissiyalar yalnız xidmətlər göstərildikdə tanınır.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təqaüd və digər mükafatlar üzrə öhdəliklər

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, Təşkilat işçilərin əmək haqlarından təqaüd ayırmaları tutur və onları dövlət sosial müdafiə fonduna köçürür. Bu xərc müvafiq əmək haqqının alındığı dövrə aid edilir. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər işçilər tərəfindən seçilmiş təqaüd fondu tərəfindən həyata keçirilir. Təşkilat Azərbaycan Respublikasının dövlət sosial müdafiə fondu tərəfindən nəzərdə tutulmuş təqaüd proqramından başqa hər hansı bir digər təqaüd proqramlarında iştirak etmir. Bundan əlavə, Təşkilatda hesablanması tələb olunan pensiya müavinətləri və ya kompensasiya edilən digər mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Əməliyyat vergiləri

Azərbaycan Respublikasında Təşkilatın fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hesablanan bir sıra digər vergilər tətbiq edilir. Belə vergilər əməliyyat xərclərinin tərkib hissəsi kimi mənfəət və ya zərər və məcmu gəlirlər haqqında hesabatda daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Təşkilatın keçmişdə baş vermiş hadisənin nəticəsi olaraq hazırda öhdəliyi (hüquqi yaxud konstruktiv) olduqda tanınır; bu zaman Təşkilatdan öhdəliyin yerinə yetirilməsinin tələb olunacağı ehtimal edilir və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə hesablanı bilər.

Ehtiyatlar kimi tanınan məbləğ öhdəliklə bağlı risk və qeyri-müəyyənlikləri nəzərə almaqla hesabat dövrünün sonunda cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar tələb olunan məbləğlərin ən düzgün hesablanmasıdır. Ehtiyat ayırmaları hazırkı öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün hesablanmış pul vəsaitləri axınma istinad etməklə ölçülsə, onun balans dəyəri (pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətli olduqda) həmin pul vəsaitlərinin cari dəyərinə bərabər olur.

Xarici valyuta mühadiləsi

Xarici valyutadakı əməliyyatlar, əməliyyatların həyata keçirildiyi tarixdəki məzənnə ilə Təşkilatın müvafiq funksional valyutalarına çevrilir.

- Hər hesabat dövrünün sonunda maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktivlər və öhdəliklər müvafiq tarixdəki məzənnə istifadə edilməklə uçota alınır;
- Gəlir və xərclər orta məzənnə ilə (dövr üzrə orta məzənnənin bütün əməliyyatlar üzrə mövcud məzənnələrin məcmu təsirinə düzgün bir göstərici hesab edilmədiyi hallarda, gəlir və xərclər əməliyyatın baş verdiyi konkret tarixin məzənnəsi istifadə edilməklə uçota alınır) uçota alınır;
- kapitalın komponentləri tarixi məzənnə istifadə edilməklə uçota alınır; və
- Bütün yaranan məzənnə fərqləri digər məcmu gəlirdə tanınır.

Xarici əməliyyat subyektlərinə nəzarət itirildikdə, fərqli təqdimat valyutasına çevrilmə üzrə əvvəllər məcmu gəlir hesablarında tanınmış məzənnə fərqləri satış ilə bağlı olan mənfəət və ya zərərin bir hissəsi kimi il ərzində mənfəət və ya zərər hesablarında uçota alınır.

Təşkilat tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə olunan ilin sonuna olan məzənnələr aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
I ABŞ dolları/AZN	1,7000	1,7000
I Avro/AZN	2.0890	1.9035

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT TƏXMİNLƏRİ VƏ DAVAMİYYƏT PRİNSİPİNƏ UYĞUN OLARAQ FƏALİYYƏT ÜZRƏ FƏRZİYYƏLƏRLƏ BAĞLI ƏSAS QEYRİ-MÜƏYYƏNLİKLƏRİN MƏNBƏLƏRİ

Təşkilatın maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə təqdim edilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərə biləcək və başa çatmış müddət ərzində gəlir və xərclərin təqdim edilmiş məbləğləri üzrə rəhbərlikdən təxminlərin və mülahizələrin edilməsini tələb edir. Rəhbərlik mütəmadi olaraq öz təxminlərini və mülahizələrini təhlil edir. Rəhbərlik təxminlərini və mülahizələrini tarixi təcrübəyə və müəyyən şərtlər çərçivəsində məntiqli hesab edilən digər faktlara əsaslandırır. Müxtəlif şəraitlərdə və vəziyyətlərdə faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər. Aşağıda göstərilən təxminlər və mülahizələr Təşkilatın maliyyə vəziyyətinin təsvir edilməsi üçün zəruri hesab edilir.

Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

EOKZ ehtiyatının ölçülməsi

EOKZ-un ölçülməsi metodologiyanın, modelin və giriş məlumatlarının müəyyən edilməsini özündə birləşdirdən mühüm bir təxmindir. EOKZ ölçülməsi üzrə metodologiya 21 sayılı Qeyddə açıqlanır. Aşağıdakı komponentlərin kredit zərəri ehtiyat üzrə əhəmiyyətli təsiri vardır: defoltun müəyyən edilməsi, KRƏA, defolt ehtimalı (“DE”), Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma (“DVRMQ”), və defolt zamanı yaranan zərər (“DZYZ”), eləcə də makro-iqtisadi ssenarilər üzrə modellər.

Təşkilat müntəzəm olaraq ehtimal olunan kredit zərəri və faktiki zərər arasındakı fərqlərin azaldılması üçün model və giriş məlumatlarını yoxlayır və nəzərdən keçirir. Perspektiv məlumatlar da daxil olmaqla, EOKZ ölçülməsi üzrə ətraflı məlumatlar 21 sayılı Qeyddə açıqlanır.

Kredit Riski üzrə Əhəmiyyətli Artım (“KRƏA”)

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını müəyyənləşdirmək üçün Təşkilat, hesabat tarixinin sonunda maliyyə alətinin ömürlük müddəti ərzində baş verən defolt riskini ilk dəfə tanınma tarixində mövcud olan risk ilə müqayisə edir. Qiymətləndirmə hesabat dövrünün sonunda kredit riskinin müəyyən bir səviyyəsinə çatmaq üçün deyil, kredit riskinin nisbi artımını təyin etmək məqsədilə nəzərdən keçirilir. Təşkilat müştəri portfelinin davranış aspektləri də daxil olmaqla bir sıra amilləri əhatə edən xüsusi səy göstərmədən və xərc çəkmədən mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən gələcək məlumatları nəzərə alır. Təşkilatın rəhbərliyi kredit riskinin artması üzrə davranış göstəricilərini kredit alətləri üzrə gecikmələrin baş verməsindən öncə təyin etmiş və istər fərdi kredit aləti səviyyəsində, istərsə də alətin aid olduğu portfel səviyyəsində müvafiq sayılan gələcəklə bağlı məlumatları kredit riskinin dəyərləndirilməsi zamanı nəzərə almışdır. 21 sayılı Qeyddə nəzər salın.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası və tanınmasının dayandırılması

Maliyyə aktivinin modifikasiyası maliyyə aktivinin pul vəsaitlərinin hərəkətini tənzimləyən müqavilə şərtləri yenidən müzakirə edildikdə və ya maliyyə aktivinin ilkin tanınması və ödəmə müddəti arasında başqa şəkildə dəyişdirildikdə baş verir. Modifikasiya dərhal və ya gələcək tarixdə müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin axınının miqdarına və/və ya müddətinə təsir göstərir.

Təşkilat yığıcı artırmaq və defolt riskini minimuma endirmək üçün maliyyə çətinliyi ilə üzləşən müştərilərin cari kreditlərini restrukturizasiya edir. Borcalanın ilkin müqavilə şərtləri ilə ödənişi həyata keçirməsi üçün bütün səyləri göstərməsinə baxmayaraq, kredit şərtləri defolt və ya defolt riskinin çox olduğu və borcalanın yenidən işlənmiş şərtlərə cavab verə biləcəyi gözlənilmədiyi hallarda dəyişdirilir.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Yenidən işlənmiş şərtlərə əksər hallarda kreditin müddətinin uzadılması, kreditin pul vəsaitlərinin hərəkəti müddətinə dəyişiklik (əsas və faiz ödənişi) ödəniləcək pul vəsaitlərinin həcmnin azaldılması (əsas və bağışlanılacaq faizlər) və digər şərtlər üzrə düzəlişlər daxildir.

Maliyyə aktivi dəyişdirildikdə, Təşkilat bu modifikasiyanın tanınmanın dayandırılması ilə nəticələndiyini qiymətləndirir. Təşkilatın siyasətinə uyğun olaraq, bir dəyişiklik, tamamilə fərqli şərtlərə səbəb olduqda tanınmaya səbəb olur. Dəyişdirilmiş şərtlərin ilkin müqavilə şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmadığını müəyyən etmək üçün Təşkilat aşağıdakıları nəzərə alır:

- İlkin şərtlər əsasında qalıq pul vəsaitlərinin cari dəyərini, yenidən işlənmiş şərtlər əsasında qalıq pul vəsaitləri ilə müqayisəsi üçün kəmiyyət qiymətləndirilməsi həyata keçirilir, hər iki məbləğ ilkin effektiv faiz dərəcəsi (EFD) ilə diskontlaşdırılır. Cari dəyər fərqi 10%-dən artıqdırsa, Təşkilat bunu əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olaraq qəbul edir, bu isə tanınmanın dayandırılması ilə nəticələnir.

Şərtlər əhəmiyyətli dərəcədə fərqlidirsə, Təşkilat ilkin maliyyə aktivini tanımır və ədalətli dəyəri ilə "yeni" aktivi tanıyır və aktiv üçün yeni faiz dərəcəsinə yenidən hesablayır. Yenidən müzakirə tarixi, dəyərsizləşmə hesablanması məqsədləri üçün, o cümlədən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasının olub-olmadığını müəyyənləşdirmək üçün ilkin tanınma tarixi hesab olunur.

Şərtlər ciddi şəkildə fərqlənmirsə, yenidən razılaşdırma və ya dəyişdirmə tanınma ilə nəticələnir və Təşkilat maliyyə aktivinin yenidən işlənmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında ümumi qalıq dəyərini yenidən hesablayır və mənfəət və ya zərərdə dəyişiklik üzrə gəlir və ya zərər tanıyır. Yeni ümumi qalıq dəyəri dəyişdirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin ilkin dəyərində (və ya alınmış və ya əmələ gələn kredit dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kredit tənzimlənmiş EFD ilə) diskontlaşdırılaraq yenidən hesablanır.

Təşkilat maliyyə aktivini yalnız aktivin pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə bağlı müqavilə hüquqlarının müddəti (tamamilə fərqli şərtlərlə dəyişdirilmədən yaranan müddəti daxil olmaqla) başa çatdıqda və ya maliyyə aktivi və əsas etibarlı ilə aktivə mülkiyyət hüququ ilə bağlı olan bütün risk və mükafat digərinə keçirildikdə tanınır. Əgər Təşkilat mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün riskləri və gəlirləri nə təhvil verirsə, nə də saxlayırsa və ötürülmüş aktivə nəzarəti davam etdirərsə, Təşkilat aktivdəki qorunan payını və ödəməli ola biləcəyi məbləğ üçün əlaqəli öhdəliyi tanıyır. Təşkilat köçürülmüş maliyyə aktivinə sahib olmaqla bağlı bütün riskləri və qazancları özündə saxlayırsa, Təşkilat maliyyə aktivini tanımağa davam edir.

İcarə öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi və aktivlərdə istifadə hüququ

16 sayılı MHBS-nin tətbiqi aktivlər və icarə öhdəliklərindən istifadə hüququna dair mülahizələr aparmağı tələb edir. İcarə müddətini müəyyən edərkən, Təşkilat yenilənmə həyata keçirmək seçimlərini (və ya ləğv seçimlərini həyata keçirməmək) üçün iqtisadi stimula yaradan bütün fakt və halları nəzərə alır. Müqavilənin icarə elementlərinə malik olub-olmadığını qiymətləndirmək də mühakimə tələb edir. İcarə öhdəliklərini hesablamaq məqsədilə istifadə olunan müvafiq diskont dərəcəsinə müəyyənləşdirmək üçün təxminlər ediləməsi tələb olunur.

Mənfəət vergisi aktivinin istifadəsi

Təşkilatın rəhbərliyi 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə 2,757 min AZN və 1,470 min AZN məbləğlərində qiymətləndirmə ehtiyatı yaratmışdır. 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə müvafiq olaraq, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin qalıq dəyəri 488 min manat və 549 min AZN təşkil etmişdir.

Təşkilatın rəhbərliyi gələcəkdə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivinin qalıq dəyərinin tam şəkildə istifadə olunacağına əminlidir.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

4. YENİ VƏ YA YENİDƏN İŞLƏNMİŞ STANDARTLARIN VƏ ONLARA DAİR ŞƏRHLƏRİN TƏTBİQİ

Cari ildə Təşkilat Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (MUBSS) və MUBSS-un Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən qəbul edilmiş, Təşkilatın fəaliyyəti üçün münasib olan və 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış hesabat dövrlərinə şamil olunan bütün yeni və yenidən işlənmiş standartları və onlara dair şərhləri qəbul etmişdir.

Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSS), Banklararası təklif olunan faiz həddi (“IBOR”) üzrə aparılan islahatların maliyyə hesabatlılığı üzrə yarana biləcək potensial təsirinə cavab olaraq, **“Baza Faiz Dərəcəsi İslahatı”**ı (9 sayılı MHBS, 39 sayılı BMUS və 7 sayılı MHBS-ə edilmiş **Düzəlişləri**) dərc etmişdir. İslahatlar hedcinq edilmiş maddənin və ya hedcinq alətinin göstəricilərinə əsaslanan pul axınlarının vaxtı və/və ya məbləği ilə bağlı qeyri-müəyyənliyə səbəb olarsa, hedcinq əlaqəsi təsirə məruz qalır. Bu düzəlişlərin heç bir faiz dərəcəsi hedcinq əlaqəsi olmadığı üçün Təşkilatın maliyyə hesabatlarına təsiri yoxdur.

3 sayılı MHBS Müəssisələrin Birləşməsi. “Müəssisə” tərifinə edilən Düzəliş – Düzəlişlər şirkətlərə əldə edilmiş aktivlərin müəssisə və ya aktivlər qrupu olduğunu müəyyənləşdirməyə kömək edəcək.

Edilmiş düzəliş biznes xidmətlərinin nəticələrinin müştəriləri məhsul və xidmətlər ilə təmin etmək olduğunu vurğulayır. Halbuki əvvəlki anlayışa əsasən, biznes anlayışı dividend şəklində, daha aşağı xərclərə və ya investora və digərlərinə iqtisadi mənfəət təmin etmək məqsədi daşıyırdı.

Alınan aktivin müəssisə və ya aktivlər qrupu olduğunu fərqləndirmək vacibdir, çünki, alıcı qudvili yalnız biznes alarkən tanıyır. Dəyişikliklərə əsasən, “biznes”in yeni tərfi müştərilərə məhsul və ya xidmətlərin göstərilməsi, investisiya gəlirinin yaranması (məsələn, dividendlər və faizlər) və ya adi fəaliyyətdən digər gəlirlər yaranmasının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

“Əhəmiyyətlik” anlayışının yeni tərfi – MUBSS şirkətlərin əhəmiyyətliklə bağlı qərarları daha asan verməsi üçün əhəmiyyətlik prinsipinə düzəlişlər dərc etmişdir. Yeni dəyişikliklər 1 sayılı BMUS **“Maliyyə Hesabatlarının Təqdimatı”** və 8 sayılı BMUS **“Mühəsibat Uçotu Qaydaları, Uçot Ehtimallarındaki Dəyişikliklər və Xətalər”**a şamil edilir.

Dəyişikliklər əhəmiyyətliliyin tərfini və bu günə qədər MHBS-in digər standartlarında göstərilmiş olan əhəmiyyətlik prinsiplərinin tətbiqi ilə bağlı təlimatları da hesabat hazırlayanlar üçün aydınlaşdırır. Yeni tərifə əsasən, məlumat o zaman əhəmiyyətli sayılır ki, onun gizlədilməsi, təhrif edilməsi və ya dəyişdirilməsinin maliyyə hesabatlarını ümumi məqsədlər üçün istifadə edən əsas tərəflərin qərarlarına təsir etməsi ehtimal edilir və bu məlumat hesabat hazırlayan konkret müəssisə üzrə maliyyə məlumatı xarakterinə malikdir.

15 may 2020-ci ildə BMUSS tərəfindən **“COVID-19 ilə əlaqəli İcarə Güzəştləri (16 sayılı MHBS-ə edilmiş Düzəliş)”**uə icarəçilərin COVID-19 ilə əlaqəli icarə güzəştinin icarə modifikasiyası olub-olmadığının qiymətləndirilməsinə dair güzəşt ilə təmin edilməsi düzəlişi edilmişdir.

COVID-19 ilə əlaqəli İcarə Güzəştləri üzrə dəyişikliklər (16 sayılı MHBS-ə edilmiş düzəliş) 16 sayılı MHBS-ə aşağıdakı düzəlişləri etmişdir:

- icarəçilərin COVID-19 ilə əlaqəli icarə güzəştinin icarə modifikasiyası olub-olmadığının qiymətləndirilməsinə dair güzəşt ilə təmin edilməsi;
- güzəşt tətbiq edən icarəçilərdən, icarə modifikasiyası olmadığı kimi, COVID-19 ilə əlaqəli icarə güzəştlərini hesaba vermələrini tələb etmək;
- güzəşt tətbiq edən icarəçilərdən bu faktı açıqlamalarını tələb etmək; və

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

- icarəçilərdən 8 sayılı BMUS-a uyğun olaraq güzəşt tədbirlərini retrospektiv şəkildə tətbiq etmələrini tələb etmək, əvvəlki dövr rəqəmlərini yenidən təkrar etmələrini tələb etməmək.

Dəyişikliklər 1 iyun 2020-ci il tarixindən etibarən qüvvədədir. Erkən tətbiqinə icazə verilir. Bu standartın qəbul edilməsi maliyyə hesabatlarına hər hansı bir formada təsir etməmişdir.

Əksi qeyd olunmadığı halda, yeni standartların Təşkilatın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməsi gözlənilmir.

5. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Təşkilat tərəfindən, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərhərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərhələr dərc edilmiş, lakin qüvvəyə minməmişdir.

17 sayılı MHBS “Sığorta müqavilələri” 2017-ci ilin may ayında dərc olunmuşdur və 4 sayılı MHBS “Sığorta müqavilələri”ni əvəz edir. Yeni standart sığorta müqavilələrinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir. Müəssisə buraxdığı təkrarsığorta müqavilələri də daxil olmaqla sığorta müqavilələrinə; əlində olan təkrarsığorta müqavilələrinə; imtiyazlı iştirak xüsusiyyətləri ilə buraxdığı investisiya müqavilələrinə; müəssisənin bağladığı sığorta müqavilələrinə 17 sayılı MHBS “Sığorta müqavilələri”ni tətbiq etməlidir.

17 sayılı MHBS, 2023-cü il yanvarın 1-də və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədədir. 15 sayılı MHBS “Müştərilərlə Müqavilələrdən Əldə Edilən Gəlir” və 9 sayılı MHBS “Maliyyə Alətləri” standartları ilə birlikdə tətbiq olunduğu təqdirdə, erkən tətbiqinə icazə verilir.

Öhdəliklərin təsnifatına aydınlıq gətirilməsi ilə bağlı 1 sayılı BMUS üzrə Düzəlişlər – 2020-ci il yanvar ayında BMUSSŞ “Cari və Uzunmüddətli olmaqla, Öhdəliklərin Təsnifatı (1 sayılı BMUS üzrə Düzəlişlər)”ni dərc etmişdir. Düzəlişlər öhdəliklərin 1 sayılı BMUS-a əsasən, hesabat tarixinə müqavilə razılaşmaları üzrə təsnifatına daha ümumi yanaşma təklif edir. Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli olmaqla təsnifatı üzrə düzəlişlər (1 sayılı BMUS üzrə Düzəlişlər) aktiv, öhdəlik üzrə gəlirlərin və ya xərclərin tanınma müddətinə və ya məbləğinə, eləcə də bənzər anlayışlar üzrə müəssisənin təqdim etdiyi açıqlamalara deyil, yalnız öhdəliklərin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı təqdimatına təsir edir.

Düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayau illik dövrlər üçün qüvvədədir və retrospektiv şəkildə tətbiq olunmalıdır. Düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir.

Maliyyə Uçotunun Konseptual Əsaslarına İstinad – 3 sayılı MHBS-ə edilmiş Düzəliş - 2020-ci ilin may ayında BMUSSŞ tərəfindən 3 sayılı MHBS “Müəssisələrin birləşməsi” standartına düzəliş dərc edilmişdir. Düzəliş 2018-ci ilin mart ayında dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlılığının Konseptual Əsaslarına istinad ilə birlikdə, bu düzəlişin tələblərini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədən, 1989-cu ildə dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdimatın Əsaslarına edilən istinadın əvəz olunmasını nəzərdə tutur. Şura eyni zamanda, 37 sayılı BMUS və ya 21 sayılı BMHŞK “Təminatlar” çərçivəsində, ayrı olaraq yaranırsa, borclar və şərti öhdəliklər üçün yaranan potensial ‘2 gün’ mənfəət və ya zərərlərindən yayınmaq üçün 3 sayılı MHBS-in tanınma prinsipinə istisna da əlavə etmişdir. Eyni zamanda, Şura Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Əsaslarına istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək şərti aktivlər üçün 3 sayılı MHBS-in mövcud təlimatına dair izahlar verməyi qərarlaşdırdı. Dəyişikliklər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və perspektivli şəkildə tətbiq olunur.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar- 16 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər. 2020-ci ilin may ayında, BMUSŞ müəssisələrin əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərindən, rəhbərliyin nəzərdə tutduğu qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün həmin aktivləri lazımı yerə və şəraitə çatdırarkən istehsal olunan aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri çıxmağı qadağan edən “Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar – Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar” düzəlişini dərc etmişdir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri və bu aktivlərin istehsal xərclərini mənfəət və zərər hesabında tanıyır. Dəyişiklik 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman təqdim olunan ən erkən dövrün başlanğıcında və ya ondan sonra istifadəyə verilə bilən əmlak, tikili və avadanlıqlara retrospektiv şəkildə tətbiq edilənlidir.

Ağır Şərtli Müqavilələr – Müqavilənin Yerinə Yetirilməsinə dair Xərclər – 37 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər. 2020-ci ilin may ayında, BMUSŞ, 37 sayılı BMUS-a müqavilənin ağır şərtli və ya zərər yaradan olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri nəzərə alması barədə düzəlişlər etmişdir. Düzəlişlər “birbaşa əlaqəli xərc yanaşması”nı tətbiq edir. Mal və ya xidmətləri təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan xərclərə həm artan xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqavilə ilə əlaqəli deyil və müqavilə üzrə qarşı tərəf üçün açıq şəkildə ödənilməli olmadıqca istisna olunur. Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir.

1 sayılı MHBS “Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlılığı Staudarlarınıu İlk dəfə Tətbiqi” – ilkin tətbiq edən törəmə olaraq. BMUSŞ 2018-2020-ci il üzrə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində 1 sayılı MHBS-də “Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının ilk dəfə qəbul edilməsi”ndə dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik ana müəssisənin MHBS-ə keçid tarixinə əsasən, ana müəssisə tərəfindən bildirilən məbləğlərdən istifadə etməklə, məcmu çevirmələr üzrə fərqlərini ölçmək üçün 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir törəmə müəssisəyə icazə verir. Bu düzəliş 1 sayılı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir asılı və ya birgə müəssisəyə də tətbiq edilir. Dəyişiklik 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir.

9 sayılı MHBS Maliyyə Alətləri - Maliyyə öhdəliklərinin silinməsi üzrə “10 faiz” dəyərində test üzrə iştirak haqqı. MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ 9 sayılı MHBS-ə düzəliş etmişdir. Düzəliş bir müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərini ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmadığını qiymətləndirərkən əlavə etdiyi haqları aydınlaşdırır. Bu rüsumlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən başqasının adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxil olmaqla borcalanla borc verən arasında ödənilən və ya alınan ödənişlər daxildir. Müəssisə düzəlişi müəssisənin ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya ondan sonra dəyişdirilmiş və ya mübadilə edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir. Düzəliş 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Təşkilat müəssisənin bu düzəlişin ilk tətbiq olunduğu illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya ondan sonra dəyişdirilən və ya mübadilə edilən maliyyə öhdəliklərinə düzəlişləri tətbiq edəcəkdir.

“41 sayılı BMUS Kənd Təsərrüfatı” – Ədalətli dəyər ölçmələrində vergi. MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ 41 sayılı BMUS Kənd Təsərrüfatı Standartına dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik 41 sayılı BMUS-un 22-ci bəndində müəssisələrin, 41 sayılı BMUS çərçivəsində aktivlərin ədalətli dəyərini ölçərkən vergitutma üçün pul axınlarını istisna etməsi tələbini aradan qaldırır. Müəssisə düzəlişləri 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan ilk illik hesabat dövrünün başlanğıcında və ya bu tarixdən sonra ədalətli dəyər ölçmələrinə perspektivli şəkildə tətbiq edir. Düzəlişin erkən tətbiqinə icazə verilir. Dəyişikliklərin Təşkilata maddi təsir göstərəcəyi gözlənilmir.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

10 sayılı MHBS “Konsolidə Edilmiş Maliyyə Hesabatları” və 28 sayılı BMUS (düzəlişlər): “İnvestor və onun Asılı və ya Birgə Müəssisəsi arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi”–10 sayılı MHBS və 28 sayılı BMUS-a edilən düzəlişlər investor, onun asılı müəssisəsi və birgə müəssisə arasında aktivlərin satışı və ya ötürülməsi üzrə vəziyyəti ehtiva edir. Düzəlişlər xüsusi olaraq kapital metodu ilə konsolidasiya edilən əlaqəli və birgə müəssisələrlə biznes əməliyyatları aparmayan törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi ilə bağlı olan gəlir və zərərlərin, ana müəssisənin mənfəət və zərər hesabatında əlaqəsi olmayan investorun həmin əlaqəli və ya birgə müəssisədə olan payına düşən hissəyə müdaxilə etməmək şərti ilə tanınmasını tələb edir.

Eynilə, istənilən keçmiş törəmə müəssisədə (kapital metodu ilə konsolidasiya edilən assosiasiya və birgə müəssisəyə çevrildikdə) saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərlə yenidən ölçülməsindən irəli gələn gəlir və ya zərər yalnız əlaqəsi olmayan investorların yeni assosiasiya və ya birgə müəssisədəki payları müqabilində tanınır. Düzəlişlərin qüvvəyə minmə tarixi hələ ki, MUBSŞ tərəfindən müəyyən edilməmişdir; lakin düzəlişlərin erkən tətbiqinə icazə verilir.

Əksi qeyd olunmadığı halda, yeni standartların Təşkilatın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməsi gözlənilmir.

6. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Nağd pul vəsaitləri	12	11
Rezident banklardakı cari hesablar	5,379	7,996
Rezident banklardakı müddətli vəsaitlər	1,000	5,001
Tranzitdə nağd pul vəsaitləri	214	120
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6,605	13,128

EOKZ üzrə ölçülmələr məqsədi üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri Mərhələ 1-ə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üçün EOKZ əhəmiyyətli məbləğ təşkil etmir, ona görə də Təşkilat pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üçün EOKZ tanımamışdır.

7. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Kənd təsərrüfatı üzrə kreditlər	11,889	7,235
Xidmət kreditləri	4,358	3,195
Ticarət kreditləri	2858	2,515
Digər kreditlər	336	295
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	19,441	13,240
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit zərəri üzrə ehtiyat	(1,495)	(1,077)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	17,946	12,163

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALIYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2020 və 2019-cu illər ərzində bütün kreditlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müştərilərə verilmişdir və bu kreditlərin bir coğrafi regionda konsentrasiyasını göstərir.

Təşkilat 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il ərzində Fərmana əsasən problemlı kreditlər üçün hökumətdən 11,698 min AZN məbləğində kompensasiya almışdır. Fərmana əsasən əlavə olaraq Təşkilat, 1% və 5 illik ödəmə müddəti ilə 11,722 min AZN məbləğində kreditləri resstrukturizasiya etmişdir. Resstrukturizasiya edilmiş kreditlərə Fərmanda göstərilən əsas məbləğin ödənilməsi üçün 1 il güzəşt müddəti verilmişdir. Bu kreditlərin şərtlərinin dəyişdirilməsi ilkin şərtlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyindən, Təşkilat bu kreditlərə dair yanaşmanın tanınmasını dayandırmışdır. Bu kreditlər ilkin tanınma zamanı, bazarda üstünlük təşkil edən illik faiz dərəcəsinin 24% olması nəzərə alınmaqla 383 min AZN dəyəridə yeni kreditlər kimi tanınmış və SƏKD kateqoriyasında təsnif edilmişdir. Təşkilat 31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il üzrə bu kreditlərin dəyişdirilməsindən ilkin tanınması zamanı 383 min AZN məbləğində mənfəət tanınmışdır.

Ehtimal olunan kredit zərəri məqsədilə Təşkilat öz kreditlərini kiçik və iri müştərilər olmaqla qruplaşdırılır. Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin maliyyə hesabatı dövrünün əvvəli ilə sonu arasındakı müddət üzrə ümumi qalıq məbləğindəki hərəkəti göstərir:

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	6,325	103	915	204	7,547
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(6,025)	6,025	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	1,380	(1,380)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(1,054)	1,054	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	7	(7)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	16,235	2,312	372	49	18,968
Digər hərəkətlər	(10,336)	(1,952)	(293)	(91)	(12,672)
Silinmələr	(2)	-	(814)	-	(816)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	7,577	4,061	1,227	162	13,027

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	5,303	84	127	179	5,693
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(2,961)	2,961	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	758	(758)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(473)	473	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	3	(3)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	15,613	916	933	43	17,505
Digər hərəkətlər	(14,303)	(906)	(1,159)	(157)	(16,525)
Silinmələr	(12)	-	(247)	-	(259)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	4,398	1,827	124	65	6,414

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	7	1,710	3,344	-	5,061
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(802)	802	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	1,301	(1,301)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(690)	690	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	61	(61)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	7,949	136	2,814	204	11,103
Digər hərəkətlər	(2,130)	(615)	(4,624)	-	(7,369)
Silinmələr	-	-	(1,248)	-	(1,248)
31 dekabr 2019-cü il tarixinə	6,325	103	915	204	7,547

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşmiş (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	240	272	488	-	1,000
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(394)	394	-	-	-
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	369	(369)	-	-	-
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(131)	131	-	-
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	12	(12)	-	-
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	10,307	17	1,052	179	11,555
Digər hərəkətlər	(5,219)	(111)	(1,403)	-	(6,733)
Silinmələr	-	-	(129)	-	(129)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	5,303	84	127	179	5,693

Aşağıdakı cədvəllər hesabat dövrünün əvvəlində və sonunda müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtimal olunan kredit zərəri ehtiyatı məbləğlərindəki dəyişiklikləri açıqlayır:

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>				
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	102	21	809	932
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(99)	119	-	20
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	15	(104)	-	(89)
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(233)	588	355
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	2	(3)	(1)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	126	235	87	448
Digər hərəkətlər	68	201	(1,406)	(1,137)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,348	1,348
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş	-	-	66	66
Silinmələr	(2)	-	(814)	(816)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	210	241	675	1,126

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>				
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	31	1	113	145
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(17)	36	-	19
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	5	(27)	-	(22)
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(58)	260	202
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	-	(2)	(2)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	73	54	14	141
Digər hərəkətlər	10	238	(873)	(625)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	716	716
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş	-	-	54	54
Silinmələr	(12)	-	(247)	(259)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	90	244	35	369

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>				
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	-	309	1,658	1,967
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(116)	170	-	54
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	145	(231)	-	(86)
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(226)	264	38
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	12	(41)	(29)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	155	14	615	784
Digər hərəkətlər	(82)	(27)	(2,008)	(2,117)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,549	1,549
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş	-	-	20	20
Silinmələr	-	-	(1,248)	(1,248)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	102	21	809	932

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdiril- miş)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>				
1 yanvar 2019-cu il tarixinə	1	39	226	266
1-ci Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	(22)	39	-	17
2-ci Mərhələdən 1-ci mərhələyə köçürmə	22	(46)	-	(24)
2-ci Mərhələdən 3-cü mərhələyə köçürmə	-	(36)	46	10
3-cü Mərhələdən 2-ci mərhələyə köçürmə	-	2	(7)	(5)
Yeni əldə edilmiş və satın alınmış maliyyə alətləri	71	-	48	119
Digər hərəkətlər	(41)	3	(1,102)	(1,140)
Əvvəlki illərdə silinmiş kreditlərin bərpası	-	-	1,022	1,022
Diskontlaşdırma üzrə düzəliş	-	-	9	9
Silinmələr	-	-	(129)	(129)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	31	1	113	145

Aşağıdakı cədvəllərdə 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə Təşkilatın müştərilərə verdiyi kreditlərin keyfiyyət üzrə təhlili göstərilir. 12 aylıq EOKZ və ömürlük EOKZ şərtlərinin izahı 21 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır. Aşağıdakı kredit keyfiyyəti Təşkilat tərəfindən daxili olaraq hazırlanan bölgüyə əsaslanır. Bu bölgü 21 sayılı Qeyddə təsvir edilmişdir.

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşməsi (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
Cari	7,577	3,057	19	5	10,658
1-30 gün vaxtı keçmiş	-	430	27	5	462
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	292	12	2	306
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	282	49	2	333
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	1,120	148	1,268
Cəmi müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	7,577	4,061	1,227	162	13,027
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit zərəri	(210)	(241)	(675)	-	(1,126)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	7,367	3,820	552	162	11,901

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ- dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşməsi (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
Cari	4,398	1,344	-	-	5,742
1-30 gün vaxtı keçmiş	-	209	2	-	211
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	126	7	-	133
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	148	5	2	155
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	110	63	173
Müştərilərə verilmiş ümumi	4,398	1,827	124	65	6,414
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit zərəri	(90)	(244)	(35)	-	(369)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	4,308	1,583	89	65	6,045
	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşməsi (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş iri kreditlər</i>					
Cari	6,285	-	12	50	6,347
1-30 gün vaxtı keçmiş	40	60	4	31	135
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	26	3	19	48
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	17	3	7	27
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	893	97	990
Cəmi müştərilərə verilmiş ümumi kreditlər	6,325	103	915	204	7,547
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit zərəri	(102)	(21)	(809)	-	(932)
31 dekabr 2019-cü il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	6,223	82	106	204	6,615

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Mərhələ 1 (12 ay EOKZ)	Mərhələ 2 (Ömürlük EOKZ)	Mərhələ 3 (Ömürlük EOKZ- dəyərsizləşdirilmiş)	Satın alınmış və ya əldə edilmiş kredit dəyərsizləşməsi (SƏKD)	Cəmi
<i>Müştərilərə verilmiş kiçik kreditlər</i>					
Cari	5,296	-	-	41	5,337
1-30 gün vaxtı keçmiş	7	56	2	17	82
31-60 gün vaxtı keçmiş	-	14	2	7	23
61-90 gün vaxtı keçmiş	-	14	2	10	26
90 gündən artıq vaxtı keçmiş	-	-	121	104	225
Müştərilərə verilmiş ümumi	5,303	84	127	179	5,693
Çıxılsın: Ehtimal olunan kredit	(31)	(1)	(113)	-	(145)
31 dekabr 2019-cü il tarixinə cəmi müştərilərə verilmiş xalis kreditlər	5,272	83	14	179	5,548

Kreditlər üzrə girovların qoyulması. Aşağıdakı cədvəldə müştərilərə verilmiş kreditlərin qalıq dəyəri Təşkilat tərəfindən əldə edilən girovun növü üzrə təhlil edilir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cü il
Girovsuz kreditlər	17,863	4,636
Zəmanətlə təmin olunmuş kreditlər	1,495	8,311
Kreditlər – mal-material təminatı ilə	45	156
Kreditlər – daşınmaz əmlak təminatı ilə	24	69
Kreditlər – əmlak təminatı ilə	2	28
Kreditlər – nəqliyyat vasitələri təminatı ilə	5	34
Kreditlər – qızıl təminatı ilə	2	-
Kreditlər – ev təsərrüfatı təminatı ilə	5	6
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər, ümumi	19,441	13,240
Çıxılsın: ehtimal olunan kredit itkisi üzrə ehtiyat	(1,495)	(1,077)
Müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər, xalis	17,946	12,163

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAVAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2019-CU İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmediyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

8. ƏMLAK, TİKİLİ VƏ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Mebel və ofis təchizatı	Kompüter avadanlıqları	Digər aktivlər	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər
İlkin dəyərdə						
1 yanvar 2019-cu il	600	811	196	1,607	3,866	5,473
Əlavələr	34	164	25	223	6	229
Silimələr	(210)	(273)	(41)	(524)	(283)	(807)
31 dekabr 2019-cu il	424	702	180	1,306	3,589	4,895
Əlavələr	13	71	10	94	10	104
Silimələr	(5)	(1)	-	(6)	-	(6)
31 dekabr 2020-ci il	432	772	190	1,394	3,599	4,993
Yığılmış amortizasiya						
1 yanvar 2019-cu il	541	754	175	1,470	3,866	5,336
Köhnəlmə üzrə xərclər	33	48	12	93	2	95
Silimələr üzrə ləğv edilmiş	(189)	(272)	(33)	(494)	(283)	(777)
31 dekabr 2019-cu il	385	530	154	1,069	3,585	4,654
Köhnəlmə üzrə xərclər	25	82	10	117	8	125
Silimələr üzrə ləğv edilmiş	(3)	(1)	-	(4)	-	(4)
31 dekabr 2020-ci il	407	611	164	1,182	3,593	4,775

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMA YAN KREDIT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2019-CU İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Mebel və ofis təchizatı	Kompüter avadanlıqları	Digər aktivlər	Cəmi əmlak və avadanlıqlar	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi əmlak, avadanlıqlar və qeyri-maddi
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2020-ci il	25	161	26	212	6	218
31 dekabr 2019-cu il	39	172	26	237	4	241

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərə müvafiq olaraq 4,602 AZN və 4,440 min AZN məbləğində tamamilə dəyərsizləşmiş aktivlər daxil olmuşdur.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

9. AKTİVLƏRDƏN İSTİFADƏ HÜQUQU

	Ofis binaları	Cəmi aktivlərdən istifadə hüququ
İlkin dəyərdə		
1 yanvar 2019-cu il	459	459
Əlavələr	387	387
31 dekabr 2019-cu il	846	846
Əlavələr	152	152
31 dekabr 2020-ci il	998	998
Yığılmış amortizasiya		
1 yanvar 2019-cu il	-	-
Amortizasiya xərci	(249)	(249)
31 dekabr 2019-cu il	(249)	(249)
Amortizasiya xərci	(328)	(328)
31 dekabr 2020-ci il	(577)	(577)
Xalis qalıq dəyəri		
31 dekabr 2020-ci il	421	421
31 dekabr 2019-cu il	597	597

10. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlərə aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Digər maliyyə aktivləri:		
Debitor borcları üzrə hesablaşmalar	2	78
Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər	202	-
Cəmi digər maliyyə aktivləri	204	78
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Xidmətlər üzrə avans ödənişləri	200	163
Müsadirə edilmiş girovlar*	81	89
Mənfəət vergisindən başqa digər əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	41	127
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	322	379
Cəmi digər aktivlər	526	457

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

* 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə müvafiq olaraq müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyəri 81 min AZN və 89 min AZN məbləğlərində olmuşdur. 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il ərzində müsadirə edilmiş girovların ədalətli dəyərində dəyişiklik üzrə Təşkilat 14 min AZN (2019: 67 min AZN) məbləğində zərər tanımışdır.

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Yaşayış üçün nəzərdə tutulmuş əmlak	64	72
Biznes məqsədləri üçün nəzərdə tutulmuş əmlak	17	17
Cəmi müsadirə edilmiş girovlar	81	89

Təşkilatın rəhbərliyi bu aktivləri satmaq niyyətindədir, lakin maliyyə hesabatları tarixinə alıcı axtarışı üzrə konkret proqram və ya satışla bağlı tam plan hazırlanmamışdır.

11. BÖRC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankından borc alınmış vəsaitlər	9,381	7,035
Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən alınmış borclar	74	-
Cəmi borc alınmış vəsaitlər	9,455	7,035

31 dekabr 2020-ci il tarixində bitmiş il ərzində Təşkilat Fərmana əsasən, illik 0.1% illik faiz dərəcəsi ilə ARMB-dan 2,238 min AZN məbləğində borc götürmüşdür (2019: 9,002 min AZN). Restrukturizasiya edilmiş kreditlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə ARMB-dan alınmış borc vəsaitlərinin faiz dərəcəsi verildiyi tarixə bazar qiymətindən aşağı olmuşdur, buna görə də Təşkilat 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il ərzində bu borcların ilkin tanınmasında 478 min AZN məbləğində mənfəət əldə etmişdir. (2019: 1,922 min AZN).

Təşkilat və Azərbaycan Respublikası tərəfindən zəmanətçi rolunu oynayan Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən, Təşkilat borc alınmış vəsaitlərin 0.5%-i həcmində zəmanət haqqı ödəmişdir.

31 Dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Şirkət müştərilərə kredit vermək üçün illik 2.5% faiz dərəcəsi ilə Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən 74 min AZN məbləğində borc əldə etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi nəzdində Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyindən (“Agentlik”) alınmış borc vəsaitləri üzrə diskontlaşdırma dərəcəsinə təyin edərəkən Təşkilat bu kredit bazarını kommersiya məqsədli borc vəsaitləri cəlb etdiyi digər maliyyə bazarlarından ayrı təhlil edir. Buna səbəb Agentliyin bu kreditləri Azərbaycan Respublikasının bank sektorunda fəaliyyət göstərən digər qurumlara da analoji şərtlər, məqsədlər, qaydalar və risk göstəriciləri əsasında təqdim etməsidir.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

İlin əvvəlinə və sonuna borc alınmış vəsaitlərin ilkin və son məbləğlərinin, maliyyə fəaliyyətlərindən əldə edilmiş müvafiq nağd və qeyri-nağd pul vəsaitləri ilə üzlaşdirilməsi aşağıdakı kimidir:

	Məbləğ
1 yanvar 2019-cu il	-
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	9,002
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(45)
Nağdsız dəyişikliklər	
İlkin tanıma zamanı ədalətli dəyər üzrə düzəliş	(1,922)
31 dekabr 2019-cu il	<u>7,035</u>
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Daxilolmalar	2,312
Ödənilmiş faiz xərcləri	(11)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(11)
Nağdsız dəyişikliklər	
Faiz xərcləri	608
İlkin tanıma zamanı ədalətli dəyər üzrə düzəliş	(478)
31 dekabr 2020-ci il	<u>9,455</u>

12. İCARƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Cari icarə öhdəlikləri	189	310
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	245	294
Cəmi icarə öhdəlikləri	<u>434</u>	<u>604</u>

31 dekabr 2020-ci il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri üzrə öhdəlik aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Minimal icarə ödənişləri		
	Bir il ərzində	Bir ildən beş ilədək	Cəmi
İcarə ödənişləri	226	279	505
Maliyyə xərcləri	(37)	(34)	(71)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə xalis cari dəyər	<u>189</u>	<u>245</u>	<u>434</u>

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə gələcək minimal icarə ödənişləri üzrə öhdəlik aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Minimal icarə ödənişləri		
	Bir il ərzində	Bir ildən beş ilədək	Cəmi
İcarə ödənişləri	359	327	686
Maliyyə xərcləri	<u>(49)</u>	<u>(33)</u>	<u>(82)</u>
31 dekabr 2019-ci il tarixinə xalis cari dəyər	<u>310</u>	<u>294</u>	<u>604</u>

İlin əvvəlinə və sonuna olan icarə öhdəlikləri üzrə məbləğlərin maliyyələşdirmə fəaliyyətindən müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklərlə üzləşdirilməsi aşağıdakı kimi göstərilir:

	Məbləğ
1 yanvar 2019-cu il	417
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Əsas hissənin ödənişi	(156)
Ödənilmiş faiz	<u>(58)</u>
Nağdız dəyişiklik	
Yeni icarələr	343
Faiz xərcləri	<u>58</u>
31 dekabr 2019-cu il	<u>604</u>
Pul vəsaitlərinin hərəkəti	
Əsas hissənin ödənişi	(316)
Ödənilmiş faiz	<u>(47)</u>
Nağdız dəyişiklik	
Yeni icarələr	146
Faiz xərcləri	<u>47</u>
31 dekabr 2020-ci il	<u>434</u>

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

13. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
İşçilərə ödəniləcək vəsaitlər	391	395
Ödəniləcək peşəkar xidmət haqları	239	170
Əlaqəli tərəflərə ödənilən xidmət haqları	27	76
Müştərilərə ödəniləcək kompensasiyalar	51	38
Digər	34	24
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	742	703
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri:		
Mənfəət vergisindən başqa ödəniləcək digər vergilər	68	18
Digər	4	88
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	72	106
Cəmi digər öhdəliklər	814	809

14. XALIS FAİZ GƏLİRİ

	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il üzrə
Amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış aktivlər üzrə faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz gəlirləri	5,389	1,636
- banklarda yerləşdirilmiş depozitlər üzrə faiz gəlirləri	101	92
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış aktivlər üzrə faiz gəlirləri	5,490	1,728
Amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış öhdəliklər üzrə faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
- borc alınmış vəsaitlər üzrə faiz xərcləri	(608)	-
- icarə öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	(47)	(58)
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə uçota alınmış öhdəliklər üzrə faiz xərcləri	(655)	(58)
Xalis faiz gəlirləri	4,835	1,670

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

15. İNZİBATI VƏ DİGƏR ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

İnzibati və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakı bəndlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il üzrə
Əmək haqları	3,012	2,460
İcbari sosial təminat öhdəlikləri	521	468
Amortizasiya və köhnəlmə xərcləri	453	344
Müavinət, həvəsləndirici və digər mükafatlar	389	700
İnformasiya texnologiyaları üzrə peşəkar xidmətlər	334	134
Digər peşəkar xidmətlər	242	267
Bank komissiyaları	160	66
Rabitə xərcləri	112	118
İstehlak materialları və ofis təchizatı*	75	151
Vergi ödənişləri (mənfəət vergisi istisna olmaqla)	44	37
Ezamiyyə xərcləri	43	92
Nəqliyyat xərcləri	41	22
Marketinq xərcləri	27	69
Digər	46	50
Ümumi iuzibati və digər əməliyyat xərcləri	5,499	4,978

*İstehlak materialları və ofis təchizatı xərclərinə 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Covid-19 virusu ilə inübarizə məqsədilə çəkilməş 3.4 min AZN məbləğində xərclər aid edilmişdir.

16. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Təşkilat öz cari mənfəət vergisi ödənişlərini və aktivlər və öhdəliklər üzrə digər vergiləri fəaliyyət göstərdiyi Azərbaycan Respublikasının vergi qaydalarına əsasən hesablayır və qeydə alır və bu qaydalar adətən MHBS-dan fərqlənir.

Təşkilat, müəyyən xərclərin vergi bazasını hesablayarkən nəzərə alınmaması və müəyyən gəlirlərin vergi vergidən azad olması səbəbindən müəyyən daimi vergi fərqlərinə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi, maliyyə hesabatlılığı və vergi məqsədləri üçün aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi effektini əks etdirir.

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərində başa çatmış illər üzrə müvəqqəti fərqlər gəlir və xərclərin fərqli vaxtlarda və fərqli metodlarla tanınması və müəyyən aktivlər üçün vergi bazasında yer alan müvəqqəti fərqlərdən qaynaqlanır.

Aşağıdakı üzləşmədə istifadə edilən vergi dərəcəsi Azərbaycan Respublikası ərazisində fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslərdən vergi qanunvericiliyinin tələbləri əsasında hesablanan 20% vergi dərəcəsidir.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri/(öhdəlikləri), aşağıdakılarla əlaqədar yaranmışdır:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	2,450	1,178
Növbəti ilə keçirilmiş vergi zərəri	906	1,007
Digər aktivlər	307	227
Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər	207	192
Digər öhdəliklər	205	137
İcarə öhdəlikləri	87	121
Borc alınmış vəsaitlər	(378)	(384)
Vergi zərərləri üzrə ehtiyat	(455)	(340)
Aktivlərdən istifadə hüququ	(84)	(119)
Uçota alınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	<u>(2,757)</u>	<u>(1,470)</u>
Xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	<u>488</u>	<u>549</u>

Təşkilat, müştərilərə verilməmiş kreditlər üzrə vergi bazasını azaldan fərqləri təxmin etmək üçün, aşağıdakı halları təhlil etmişdir:

- Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq, müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə itkisi vergi bazasını azaltmayan xərcdir;
- Müştərilərə kredit verilməsi nəticəsində yaranan itkilər vergi bazasını azaldan xərcdir;
- Təşkilat işləməyən kreditlərini üçüncü tərəflərə satmağa başlaması planlaşdırır və hal hazırda müvafiq strategiyaları tətbiq etmişdir.

31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərində başa çatmış illər üzrə effektiv vergi dərəcəsi üzləşməsi aşağıda qeyd edilmişdir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il üzrə
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət	<u>734</u>	<u>11,205</u>
Qanuni vergi dərəcəsi (20%) ilə hesablanmış vergi	(147)	(2,241)
Daimi fərqlərin vergi təsirləri və tanınmamış təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərindəki dəyişikliklər	<u>86</u>	<u>2,115</u>
Mənfəət vergisi xərci	<u>(61)</u>	<u>(126)</u>
Təxirə salınmış mənfəət vergisi xərci	<u>(61)</u>	<u>(126)</u>
Mənfəət vergisi xərci	<u>(61)</u>	<u>(126)</u>
	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
İlin əvvəlində – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	<u>549</u>	<u>675</u>
Təxirə salınmış mənfəət vergisi qalıqlarında dəyişikliklər	<u>(61)</u>	<u>(126)</u>
İlin sonunda – təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	<u>488</u>	<u>549</u>

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

17. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRƏ APARILAN ƏMƏLİYYATLAR

BMUS 24 “Əlaqəli tərəflərlə bağlı qeydlər” standartının tələblərinə əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

- Müəssisənin birbaşa, dolayısı yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana şirkətlər, törəmə müəssisələr, eyni səviyyədə olan törəmə müəssisələr aiddir); Müəssisənin fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Müəssisənin fəaliyyətinə orta q nəzarət həyata keçirən şəxslər;
- Assosiasiya edilmiş müəssisələr – Müəssisə tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə müəssisə olmayan tərəflər;
- Müəssisənin tərəf kimi çıxış etdiyi birgə müəssisələr;
- Müəssisənin və ya ana şirkətin idarə heyətinin üzvləri;
- (a) və ya (d) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;
- (d) və ya (e) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayısı yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, müəssisələr və birgə müəssisələr aiddir; və ya
- İş müddəti bitdikdən sonra Müəssisənin keçmiş işçiləri və ya Müəssisənin əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən alınacaq mükafatlar.

Təşkilatın daxili siyasətinə əsasən, işçilərə, idarə heyətinin üzvlərinə, onların ailə üzvləri və yaxın qohumlarına, və müəssisənin idarəsi və nəzarətində olan digər şəxslərə kredit verilmir. Təşkilatın 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə əlaqəli tərəflərə aid aşağıdakı qalıqları mövcud olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Digər aktivlər		526		459
<i>Səhmdarlardan alınacaq vəsaitlər</i>	202		-	
Digər öhdəliklər		814		809
<i>- Ana şirkət</i>	27		77	

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDIT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2020-ci və 2019-ci il tarixlərində başa çatmış il üzrə məcmu gəlir hesabatına aşağıdakı əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar daxildir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il tarixində		31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il tarixində	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Rəhbərliyin müavinətləri <i>- işçilərin qismüddətli müavinətləri</i>	600	3,922	765	3,628

	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə		31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatmış il üzrə	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri (əmək haqqı xərcləri istisna olmaqla) <i>- Ana şirkət</i>	394	1,577	184	1,350

18. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində Təşkilat müştərilərinin tələbatlarını qarşılamaq məqsədilə balansdan kənar risklər yarada biləcək maliyyə alətlərində tərəf kimi çıxış edir. Müxtəlif kredit risklərinə malik bu alətlər maliyyə vəziyyəti hesabatında öz əksini tapmamışdır.

Təşkilat balansarxası öhdəliklər üzrə maliyyə və öhdəliklərində tətbiq edilən kredit nəzarət və idarəetmə siyasətindən istifadə edir.

Təşkilat vaxtaşırı adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik öncədən nəzərə alınmamış mühüm itkilərin baş verməyəcəyini düşünür və müvafiq olaraq bunun üçün maliyyə hesabatlarında ehtiyatlar nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi – Azərbaycan Respublikasında bizneslərə təsir edən qanun və qaydalar tez-tez dəyişdiyindən, rəhbərliyin, Təşkilatın fəaliyyətinə tətbiq edilən belə qanunvericiliyi təfsiri müvafiq regional orqanların etirazı ilə üzləşə bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və dəyərləndirmələrində daha inadkar mövqe tutduğunu və keçmişdə problem yaşamayan əməliyyat və fəaliyyətlərin artıq etirazlarla üzləşə biləcəyi ehtimalının artdığını göstərir. Maliyyə dövrü vergi auditinin baş tutduğu ildən 3 təqvim ili öncəsinə qədər vergi auditi orqanlarına açıq saxlanılır. Bəzi müəyyən hallarda, yoxlamalar daha uzun dövrləri əhatə edə bilər.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi inkişaf etməyə davam edir və bəzi hallarda təzad yaratmaqla fərqli vergi orqanları tərəfindən fərqli şəkildə təfsir edilərək, qanunvericilikdə, rəsmi elanlarda və məhkəmə qərarlarında sürətlə baş verən dəyişikliklərlə xarakterizə edilir. Vergilər, ağır cərimə, cəza və faiz ödənişi tətbiq etmək səlahiyyəti olan bəzi orqanlar tərəfindən keçirilən baxış və istintaqa tabedir. Vergi ili növbəti 3 təqvim ili ərzində vergi orqanlarına açıq saxlanılır; lakin, bəzi hallarda bu müddət uzadıla bilər. Son hadisələr vergi orqanlarının qanunvericiliyin təfsiri və icrasında daha inadkar mövqe tutduğunu göstərir.

Bu hallar Azərbaycanda başqa ölkələrə nəzərən daha mühüm olan vergi riskləri yarada bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda tətbiq olunan vergi qanunvericiliyinə, rəsmi açıqlamalara və məhkəmə qərarlarına əsasən vergi öhdəliklərini adekvat şəkildə təmin etmişdir. Lakin, müvafiq orqanların təfsirləri bundan fərqlənə bilər və bu orqanların öz təfsirlərini icraya qoyduqları halda, bunun maliyyə hesabatlarına olan təsiri mühüm ola bilər.

19. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

MHBS, ədalətli dəyəri dəyərləndirmə tarixində, bazar iştirakçıları arasında sifarişli əməliyyat formasında öhdəliyin transferi üçün ödənilən və ya aktiv satmaq üçün qəbul edilən qiymət kimi müəyyən edir.

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Təşkilat ədalətli dəyəri aşağıdakı, komponentlərin əhəmiyyətini əks etdirən ədalətli dəyər iyerarxiyası vasitəsilə müəyyənləşdirir:

- **Səviyyə 1:** oxşar alətlər üçün fəal bazarda təyin edilmiş bazar dəyəri (düzəliş edilməmiş);
- **Səviyyə 2:** təyin edilmiş qiymət istisna olmaqla, Səviyyə 1-də qeyd edilmiş və birbaşa (məs. qiymətlər kimi) və ya dolay (məs. qiymətlərdən qaynaqlanan) yolla müşahidə edilə bilən digər komponentlər. Bu kateqoriyaya, fəal bazarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən, nisbətən daha az fəal olan bazarlarda oxşar alətlər üçün təyin edilmiş dəyərdən, və ya mühüm komponentlərin bazar məlumatlarında birbaşa və ya dolay yolla müşahidə edilə bilən olduğu digər dəyərləndirmə metodlarından istifadə edərək dəyərləndirilən alətlər daxildir;
- **Səviyyə 3:** müşahidə edilməyən komponentlər. Bu kateqoriyaya dəyərləndirmə metodunun müşahidəyə əsaslanmayan komponentlərdən ibarət olduğu və müşahidə edilməyən komponentlərin dəyərləndirmədə mühüm təsirə malik olduğu alətlər daxildir. Bu kateqoriyaya mühüm müşahidə edilməyən düzəliş və fərziyyələrin alətlər arasındakı fərqləri əks etdirməsi gözlənilən alətlərin bazar dəyəri əsasında dəyərləndirilən alətlər daxildir.

31 dekabr 2020-ci və 2019-cu il tarixlərinə, Təşkilatın ədalətli dəyərlə qeyd edilmiş heç bir maliyyə aləti olmamışdır.

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyəri ölçülməmiş maliyyə alətlərin ədalətli dəyərləri və ədalətli dəyər iyerarxiyası səviyyələrinə əsaslanan analizi qeyd olunmuşdur.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyəri ölçülməsi

	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların	31 dekabr 2020-ci il	6,605	-	-	6,605
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	31 dekabr 2020-ci il	-	-	17,946	17,946
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2020-ci il	-	-	204	204
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2020-ci il	-	-	9,455	9,455
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2020-ci il	-	-	434	434
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2020-ci il	-	-	742	742

Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi

	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyiu olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların	31 dekabr 2019-cu il	13,128	-	-	13,128
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	31 dekabr 2019-cu il	-	-	12,163	12,163
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2019-cu il	-	-	78	78
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc vəsaitləri	31 dekabr 2019-cu il	-	-	7,035	7,035
İcarə öhdəlikləri	31 dekabr 2019-cu il	-	-	604	604
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2019-cu il	-	-	703	703

Ədalətli dəyər ilə uçota alınmayan maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Təşkilatın maliyyə vəziyyəti hesabatında ədalətli dəyəri qeyd edilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri və balans dəyərlərinin müqayisəsi verilmişdir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivləri və qeyri-maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri qeyd edilməmişdir.

Ədalətli dəyəri qalıq dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, qalıq dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir.

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

20. KAPİTAL RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI

Təşkilat öz kapitalını, fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qoruyaraq, borc və kapital balansının optimallaşdırılması yolu ilə səhmdarlara geri ödənişin maksimallaşdırılmasına zəmanət verərək idarə edir. Təşkilat, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının 21 yanvar 2015-ci il tarixli 01/2 bəndli 4.3.1 sayılı qərarına və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının tələbinə əsasən, minimum 300 min AZN məcmu kapital tələbini qarşılamalıdır.

Rəhbərlik, Təşkilatın kapital idarəetməsi barədə aşağıdakı məqsədləri nəzərdə tutur: Təşkilatın daimilik prinsipi əsasında fəaliyyətini davam etdirmə qabiliyyətini qorumasına əmin olmaq və borcverən və investorlar ilə bağlanmış müqavilə şərtlərinə əməl olunmasının təmin olunması. Bu proses, günlük olaraq, proqnozlaşdırılan və faktiki məlumatlar ilə və idarə heyəti və Təşkilatın baş mühasibi tərəfindən imzalanaraq təsdiq olunan müvafiq hesablamların yer aldığı aylıq hesabatlarla həyata keçirilir.

21. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTİ

Risklərin idarə edilməsi Təşkilat bank işinə bünövrə rolu oynamaqla yanaşı, Təşkilatın əməliyyatlarında vacib ünsürdür.

Təşkilatın əməliyyatlarına xas olan əsas risklər aşağıdakılar ilə əlaqəlidir:

- Kredit riski;
- Likvidlik riski;
- Bazar riski.

Təşkilat səmərəli və effektiv risklərin idarə olunması proseslərinin qurulmasının vacibliyini təsdiqləyir. Bunu əldə etmək üçün, Təşkilat, əsas məqsədi Təşkilatı risklərdən qorumaq və məqsədlərinə çatmaq üçün risklərin idarəçiliyi çərçivəsinin əsasını qoymuşdur.

Risklərin idarə edilməsi strukturu. İdarə Heyəti risklərin aydınlaşdırılması və idarəsindən ümumilikdə məsul olsa da, risklərin idarəsi və nəzarətdə saxlanmasına bir neçə bir-birindən ayrı orqan birbaşa cavabdehlik daşıyır.

İdarə heyəti. İdarə Heyəti ümumilikdə risklərin idarə edilməsi yanaşması və risk strategiyası və prinsiplərinin təsdiq edilməsi barədə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi. Audit komitəsi rüblük olaraq Daxili Audit tərəfindən təqdim edilən risk məsələlərini ehtiva edən hesabatları yoxlayır və aşkarlanmış problemlərin qarşısını almaq üçün rəhbərlik tərəfindən irəli sürülən tədbirləri həyata keçirir. Audit Komitəsi həmçinin, kənar auditorlar tərəfindən aşkarlanmış risklərin müzakirəsində də iştirak edir.

Digər Komitələr. Risklərin idarə edilməsi barədə əlavə tədbirlərin görülməsi üçün, Təşkilat daxilində daimi işlək komitələrin əsası qoyulmuşdur.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

- Aktivlər və Öhdəliklərin İdarə Olunması Komitəsi (“AÖİK”) – Bu komitə hər ay növbəti 12 ay üçün proqnozlaşdırılan likvidliyi yoxlayır. Likvidlik proqnozları gözlənilən kredit verilməsi səviyyəsi, gözlənilən maliyyələşdirmə planı və digər gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətlərinə əsaslanır. AÖİK yeni borclara dair qərarlar alır, açıq valyuta mövqeyi və banklar və maliyyə institutları ilə əməliyyatlar üçün qarşı tərəflərə limitləri təyin edir, borcverənlərlə əqdlərə nəzarət edir, aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətləri ilə bağlı məsələləri təhlil edir və Maliyyə Şöbəsinə fikir ayrılıqlarının aradan qaldırılması üçün tövsiyələr verir.
- Kredit Şöbələri – Bu şöbələr Təşkilatın borclarının keyfiyyətini qiymətləndirir və dəyərsizləşmə və təminat üçün ehtiyatlarla bağlı tövsiyələr hazırlayır. Kredit Şöbəsi kredit risklərinin idarə edilməsi ilə bağlı metodologiyaların həyata keçirilməsinə nəzarət edir, kredit riskinin minimallaşdırılması üçün addımlar atır və kredit riski daşıyan əməliyyatlar haqda qərar qəbul edir. Bu şöbə filiallar üçün kredit limitlərini müəyyən edir, təhlillər həyata keçirir və kredit riskinə nəzarət edir.

Maliyyə şöbəsi. Maliyyə şöbəsi, Təşkilatın aktivləri və öhdəliklərinin gündəlik idarəetməsi, Təşkilatın likvidlik mövqeyinin hesablanması və planlaşdırılması, Təşkilatın əməliyyat məkanları arasında pul vəsaitlərinin yenidən bölüşdürülməsi barədə məsuliyyət daşıyır. Maliyyə Şöbəsi AÖİK tərəfindən təyin edilən limit və likvidlik əmsallarına, və AÖİK tərəfindən likvidlik riskinin optimallaşdırılması barədə qəbul edilən qərarların tətbiqinə nəzarət edir.

Daxili audit. Daxili Audit risklərin idarə edilməsi proseslərini müstəqil şəkildə yoxlayır, rəhbərliyi aşkarlanmış çatışmazlıqlar barədə məlumatlandırır, və risklərin idarə edilməsi prosesinin inkişafına dair müvafiq tövsiyələrini təqdim edir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatlılıq sistemləri. Risklərin idarə edilməsi metodunun seçimi, nisbi əhəmiyyətlik və ya risklərin ehtimalını müəyyənləşdirən risk faktorından asılıdır hansı ki, Təşkilatın maliyyə vəziyyəti hesabatına əks təsirini göstərə bilər. Təşkilat hər bir riski analiz etmək və ölçməklə yanaşı, toplam risklərin səviyyəsini də müəyyən edir. Bu səbəbdən, hər növ risk üçün, aşağıdakı risklərin ölçülməsi metodları tətbiq edilmişdir:

- kredit portfeli və kredit riski əmsallarının kredit riski təhlilləri;
- balansdan kənar risk;
- faiz dərəcəsinin ödəmə riski və aktivlər və öhdəliklərin faiz dərəcəsi boşluğu təhlili;
- yerli və xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin likvidlik riski boşluğunun təhlili; likvidlik əmsallarının təhlili, likvidlik ehtiyatının müəyyənləşdirilməsi;
- xarici valyutalarda edilmiş ödənişlərin valyuta riski boşluğu təhlili; valyuta mövqeyinin təhlili;
- Təşkilatın maliyyə vəziyyətinə təsiri olan bütün əməliyyatlar üçün əməliyyat riski, fəaliyyətlərin (təşəbbüs, icra və nəzarət) bir-birindən ayrılıqda aparılmasını təmin edən və əməliyyatların başa çatdırılması üçün vacib olan sistemlər tətbiq edilmişdir.

Risklərin ölçülməsi, Təşkilatın fəaliyyət göstərdiyi zaman üzləşə biləcəyi ehtimal edilən zərəri əks etdirir. Maliyyə Şöbəsi, risklərin ayrı-ayrılıqda təhlillərinə əsaslanaraq, hər ay risklərin cari vəziyyəti və əsas səbəblərini göstərən mülahizələr hazırlayır.

Xüsusilə, aylıq AÖİK iclaslarında, faiz dərəcəsi, likvidlik, valyuta və digər bazar risklərinin statusu haqda hesabat verilir.

Həmçinin, funksional risklərin (əməliyyat – texnoloji, hüquqi, strateji, etibarlı) statusu hər ay İdarə Heyətinə təqdim edilir. Bu hesabatlar rüblük İdarə Heyəti və Audit Komitəsi iclaslarında yoxlanılır.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-CI İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Risqlərin azaldılması. Təşkilatın risklərin minimallaşdırılması üçün, aşağıdakı metodlardan istifadə edir:

- Kredit riskinin azaldılması üçün zəmanət və girovların qəbul edilməsi;
- Diversifikasiya – bir-biri ilə əlaqəli olmayan aktivlərin seçimi.

Kredit riski

Müştərilərə verilən kreditlər üçün kredit risklərinin ölçülməsi

Kredit riskləri bazar şəraiti, gözlənilən pul axınları və zamanda olan dəyişikliklər nəticəsində dəyişdiyindən, risklərin idarə edilməsi məqsədilə kredit riskinin ehtimal edilməsi qəlizdir və modellərdən istifadəni tələb edir. Aktivlər portfelinin kredit riskinin dəyərləndirilməsi, defolt ehtimalına oludqda, əlavə olaraq müvafiq zərər nisbətlərinin və qarşı tərəflər arasında defolt korrelyasiyaların qiymətləndirilməsinə gətirib çıxarır. Təşkilat, risklərin idarə edilməsi hesabatlılığı məqsədilə kredit həcmi kredit riskinə məruz qalma kimi nəzərə alır və birləşdirir. Təşkilat kredit riskini Defolt Ehtimalı, Defolta Məruz qalmış Məbləğ (DMM) və Defolt Zamanı Yaranan Zərərdən (DZYZ) istifadə etməklə müəyyənləşdirir. Bu 9 sayılı MHBS çərçivəsində EOKZ-un ölçülməsi üçün istifadə olunan yanaşma ilə eynidir.

Ehtimal olunan kredit zərərinin ölçülməsi

9 sayılı MHBS aşağıda qeyd edildiyi kimi, dəyərsizləşmə üçün, ilkin tanınmadan başlayaraq kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan və 3 mərhələdən ibarət model irəli təqdim edir:

- İlkin tanınmada kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmayan maliyyə aləti “1-ci Mərhələ” ilə təsnif olunur və kredit riskləri Təşkilatın tərəfindən davamlı olaraq nəzarətdə saxlanılır;
- İlkin tanınmadan başlayan müddətdə kredit riskində əhəmiyyətli artıq (KRƏA) aşkarlandığı halda, maliyyə aləti “2-ci Mərhələ”-yə keçirilir, lakin, kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmır;
- Maliyyə aləti kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalırsa, “3-cü Mərhələ”-yə keçirilir;
- 1-ci Mərhələdə yer alan maliyyə alətləri, növbəti 12 ay ərzində baş vermə ehtimalı olan defolt hadisələrdən qaynaqlanan ömürlük gözlənilən kredit itkiləri payı ilə eyni məbləğdə ölçülən EOKZ-nə sahibdir. 2-ci və 3-cü Mərhələdə olan alətlərin EOKZ-ləri ömürlük əsasda gözlənilən kredit itkilərinə əsaslanaraq ölçülür;
- Gələcək-yönümlü məlumatları nəzərə almaq, 9 sayılı MHBS-yə uyğun şəkildə EOKZ-nin ölçülməsi üçün yayılmış metoddur;
- Satın alınmış və ya yaranmış kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalan maliyyə aktivləri ilkin tanınmada kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalan maliyyə aktivləridir. Onların EOKZ-ləri həmişə ömürlük əsasda ölçülür (3-cü Mərhələ).

Kredit riskində əhəmiyyətli artma

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aləti üzrə defolt riskində əhəmiyyətli artımın baş verməsini müəyyən edərkən Təşkilat əlavə xərc və səy tələb olunmadan mövcud və müvafiq məlumatlar əsasında məntiqli və sübutlarla dəstəklənən parametrlərdən istifadə edir. Bu zaman Təşkilatın tarixi məlumatlarından və kredit dəyərləndirilməsi üzrə mütəxəssis rəylərindən, gələcəylə bağlı məlumatlardan, eləcə də həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət baxımından məlumatlardan və təhlillərdən istifadə olunur. Bu dəyərləndirmənin əsas məqsədi aşağıda göstərilənləri müqayisə etməklə kredit riskində əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verib vermədiyini təyin etməkdir:

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

- Hesabat tarixinə defolt ehtimalının qalan faydalı ömrü;
- Verilmiş kreditin tanınması tarixində təxmin edilmiş ömürlük DE-nin cari tarixə qalan faydalı ömrü (əvvəlcədən ödəmə ehtimalları üzrə dəyişiklik üçün müvafiq olaraq düzəlişlər edilməklə).

Təşkilat kredit riskində mühüm artışınlub-olmadığını müəyyənləşdirmək üçün 3 meyardan istifadə edir:

- Defolt ehtimalındakı hərəkətlərə əsaslanan kəmiyyət xarakterli test;
- Dözümlülük statusu; və
- Ödənişlərin 30 gündən artıq gecikməsi.

"Dözümlülük" yenidənqurma zamanı baş verir, məsələn borçgötürənin maliyyə vəziyyətinin kreditin verildiyi tarixlə müqayisədə pisləşməsi və kreditin ödəniş sxemində dəyişiklik üçün müraciət etməsi nəticəsində faizlərin ya əsas məbləğin ödənilməsi müddətinin uzadılması. Yenidənqurma yalnız, Təşkilatın müvafiq bölməsi borçgötürənin yenilənmiş ödəmə cədvəlinə uyğun hərəkət etmə qabiliyyətinin olduğuna inandığı halda baş verir.

Əsas ssenaridən istifadə etməklə müxtəlif iqtisadi ssenarilər əsasında həm ilkin tanınma anında, həm də sonrakı hesabat tarixlərində DE parametri təyin edilir. Müxtəlif iqtisadi ssenarilər istifadə edildikdə müxtəlif DE nəticələri əldə edilir. Bu müxtəlif ssenarilərin hər birinin ağırlıqlı ortalaması ilə əldə edilən DE istifadə edilməklə kredit riskində əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verib vermədiyini təyin edilir. Gələcəyə istiqamətlənmiş məlumatlara iqtisadiyyat sahəsi üzrə mütəxəssislərin, maliyyə təhlilçilərinin, dövlət orqanlarının, müvafiq məlumat mərkəzlərinin və bənzər təşkilatların hazırladığı hesabatlar əsasında Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək perspektivləri, eləcə də faktiki və proqnozlaşdırılan iqtisadi məlumatlar əsasında müxtəlif daxili və kənar mənbələrdən əldə edilən məlumatlar daxildir.

Defoltun tərifı

Defoltun tərifı EOKZ-nin müəyyənləşməsində mühüm ünsürdür. Defolt, EOKZ-lərin ölçülməsinə və kredit riskində mühüm artışınlub-olmadığını identifikasiyasına təsir edən defolt ehtimalının (DE) komponenti olduğu üçün, onun tərifı EOKZ-lərin məbləğinin ölçülməsində və zərər müavinətinin 12 aylıq yoxsa ömürlük EOKZ-yə əsaslandığını müəyyənləşməsində istifadə edilir.

Təşkilat aşağıdakıları defolt hadisəsini təşkil edən amillər olaraq nəzərə alır:

- Müqavilənin bitmə tarixindən 90 və ya daha artıq gün keçməsi; və ya
- Müqavilədə qeyd edilən kredit öhdəliklərinin Təşkilat tərəfindən tam şəkildə qarşılınmasının mümkün olmaması.

Defoltun tərifı müxtəlif aktivlərin müxtəlif xüsusiyyətlərini əks etdirmək üçün müvafiq qaydada modifikasiya edilir. Borc almış şəxsin kredit öhdəliklərini yerinə yetirməyəcəyini dəyərləndirərkən Təşkilat həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət göstəricilərini nəzərə alır. Kredit üzrə ödənişin gecikməsi və eyni şəxs tərəfindən digər bir öhdəliyin ödənilməməsi kimi kəmiyyət göstəriciləri təhlil zamanı istifadə edilən əsas məlumatlardandır. Defolt ehtimalını hesablayarkən, Təşkilat daxilə işləyib hazırlanmış və ya kənar şəxslər tərəfindən təchiz edilmiş müxtəlif məlumat mənbələrindən istifadə edir.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı diaqramda 9 sayılı MHBS-nin dəyərsizləşmə tələbləri göstərilmişdir (satın alınmış və ya yaranmış olaraq kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalan maliyyə aktivləri istisna olmaqla):

1-ci Mərhələ (İlkin tanınma)	2-ci Mərhələ (İlkin tanınmadan sonra kredit riskində mühüm artıq)	3-cü Mərhələ (Kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalan aktivlər)
12 aylıq ehtimal olunan kredit zərəri	Ömürlük ehtimal olunan kredit zərəri	Ömürlük ehtimal olunan kredit zərəri

3-cü Mərhələdəki kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalan aktivlər, 2-ci Mərhələyə keçməzdən öncə Müqavilənin əhəmiyyətli kredit öhdəliklərini qarşılıqdən sonra 6 aylıq sınaq müddətinə məruz qalır.

Silinmələr

Mütəmadi olaraq kollektiv tarixi olaraq kreditlərin geri qayıtması üzrə aparılan təhlillərin nəticəsində, bir neçə ay defolt vəziyyəti davam edən (“ADV”) kreditlər üzrə əlavə vəsaitlərin əldə edilməsi gözlənilmədikdə, Təşkilatın siyasətinə uyğun olaraq kreditlər kollektiv şəkildə silinir.

Maliyyə aktivləri üzrə ödənilməmiş, hesabatlılıq tarixində silinmiş və icra tədbirləri davam edən məbləğ 1,061 min AZN təşkil edir.

Oxşar kredit riski xüsusiyyətlərinə əsasən qruplaşdırma

Maliyyə aktivləri DE hesablanması məqsədilə 3 seqmentə bölünmüşdür:

- Kiçik (2,000 ABŞ dollarına qədər olan kredit məbləğləri);
- Böyük (2,001 ABŞ dollarından böyük olan kredit məbləğləri).

Yuxarıda qeyd edilən seqmentlər, Böyük seqmentin nisbətən daha ciddi dəyərləndirmə nümayiş etdirdiyini bəyan edərək, müştərinin kredit qabiliyyətinin dəyərləndirilməsini əks etdirir. Defolt dərəcələri arasında fərq seqmentlər arasında maksimallaşdırıldığı kimi, tarixi defolt dərəcəsi də ciddilik göstəricisi kimi istifadə edilmişdir.

Reyting modeli

Bütün mövcud informasiya (məhsul qrupları, sənayələr və s.) hər bir seqment üçün daxili reytingləri formalaşdırmaq üçün istifadə olunur. Bu yolla, eyni risk xüsusiyyətlərinə sahib qruplar yaradılır və seqmentin DE əyrisinə düzəliş etmək üçün istifadə edilir.

Kredit riskində əhəmiyyətli artım

Cari hesabat tarixində maliyyə aləti üzrə qalıq Ömürlük DE, bu maliyyə alətinin ilkin tanındığı dövrün sonuna olan qalıq Ömürlük DE-yə nisbətən 20% artdıqda Təşkilat maliyyə alətinin əhəmiyyətli dərəcədə kredit riskinin artmasına məruz qaldığını hesab edir.

Aşağıdakı cədvəl KRƏA üzrə DE-nin dəyişməsi səviyyələrinə müvafiq olaraq 31 dekabr 2020-ci il tarixinə EOKZ-yə olan təsiri əks etdirir. EOKZ-də artım (müsbət rəqəmlər) dəyərsizləşmə üzrə daha yüksək məbləğlərin tanınmasının zəruri olduğunu təmsil edir.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2020-ci il tarixindəki EOKZ üzərindəki təsir

DE dəyişikliyi üzrə EOKZ həssaslığı

	Tətbiq olunan faktiki sərhəd (%)	Baş dəyişiklik (+%)	Dəyişiklik (-%)	Aşağı sərhəd	Dəyişiklik yoxdur	Yuxarı sərhəd
KİÇİK	150				369	
BÖYÜK	150				1.126	

31 dekabr 2019-cu il tarixindəki EOKZ üzərindəki təsir

DE dəyişikliyi üzrə EOKZ həssaslığı

	Tətbiq olunan faktiki sərhəd (%)	Baş dəyişiklik (+%)	Dəyişiklik (-%)	Aşağı sərhəd	Dəyişiklik yoxdur	Yuxarı sərhəd
KİÇİK	150				145	
BÖYÜK	150				932	

EOKZ-nin ölçülməsi

EOKZ-nin ölçülməsində əsas faktorlar aşağıdakı dəyişənlərin strukturudur:

- Defolt Ehtimalı (DE);
- Defolt Zamanı Yaranan Zərər (DZYZ);
- Defolt Zamanı Riskə Məruz Qalma (DZRMQ).

Bu parametrlər ümumi olaraq daxilə tərtib olunmuş statistik modellər və digər tarixi məlumatlar əsasında əldə edilir.

Defolt Ehtimalı (DE)

DE, borcalanın maliyyə öhdəliyi üzrə defolt vəziyyətini (yuxarıdakı “Defolt və kredit dəyərsizləşmə anlayışına görə”) ya da sonrakı 12 ay ərzində (12 aylıq DE) və ya öhdəliyin qalan ömrü boyu (Ömürlük DE) ödəmə ehtimalını əks etdirir.

Ömürlük DE, mövcud 12 aylıq DE-na bir ödəmə profilini tətbiq edərək tətbiq etdirilir. Ödəniş müddəti, kreditlərin ömürlük ilkin tanıma nöqtəsindən etibarən defolt vəziyyətinin necə inkişaf etdiyinə nəzarət edir. Ödəmə müddəti tarixi müşahidə edilmiş məlumatlara əsaslanır və portfel və kredit dərəcələri qrupundakı bütün aktivlər arasında eyni olduğu qəbul edilir. Bu, tarixi təhlil ilə dəstəklənir.

Defolt Ehtimalı, ehtimal dərəcələrinə əsaslanan etibarlılıq funksiyası ilə modelləşdirilir.

Ehtimal dərəcələri yarı parametrik bir model olan Koks adlanan nisbi ehtimallar modeli ilə əldə edilir. Bu model dəyişənlər üzrə təsir üçün amillərin sadə formasından və müstəqil parametrlərin dəqiq dəyərindən istifadə edir. Əsas parametr qeyri-parametrik metodlarla əldə edilir. Makroiqtisadi mərhələlər zamandan asılı bir dəyişən vasitəsilə birbaşa ehtimal funksiyasına daxil edilə bilər. Əldə edilən ehtimal nisbətindən həmin zaman kəsiyi (“PiT”) DE, yəni müvafiq bir tarixə təyin edilmiş son DE alınır.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Koks modeli üzrə nisbi ehtimallar modelinin müşahidə müddəti 5 ildir.

Aşağıda 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə, Təşkilatın dəyişkən iqtisadi ehtimallarında istifadə olunan cari ehtimallardan makro-iqtisadi parametrlərin mümkün dəyişiklikləri üzrə yaranmış EOKZ üzrə dəyişikliklər göstərilmişdir.

		2020		
İstifadə edilmiş makro iqtisadi parametrlər		ÜDM		
həssaslıq testi üçün makro parametrlərin dəyişdirilməsi %		50%		
		+ 50%	Dəyişiklik yoxdur	-50%
KİÇİK		367	369	371
BÖYÜK		1,120	1,126	1,131
Cəmi		1,487	1,495	1,502

		2019		
İstifadə edilmiş makro iqtisadi parametrlər		ÜDM		
həssaslıq testi üçün makro parametrlərin dəyişdirilməsi %		50%		
		+ 50%	Dəyişiklik yoxdur	-50%
KİÇİK		143	145	147
BÖYÜK		930	932	934
Cəmi		1,073	1,077	1,081

Defolt zamanı yaranan zərər (DZYZ)

DZYZ defoltun baş verməsi zamanı ehtimal olunan zərərin həcmi təyin edir. Təşkilat DZYZ-nin parametrlərini defolt etmiş qarşı tərəflərə irəli sürülmüş tələblərin nəticəsində əldə edilmiş bərpa dərəcələri ilə bağlı tarixçəyə əsasən qiymətləndirir. DZYZ yalnız pul vəsaitləri şəklində geri qaytarılmış məbləğləri nəzərə alır. DZYZ diskont amili olaraq EFD-dən (effektiv faiz dərəcəsi) istifadə etməklə diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında hesablanır.

Təminatlı kreditlər üzrə girov dəyərlərindən, təminatlı və zəmanətli kreditlər üzrə isə bərpa faizlərindən istifadə edilir.

Defolt vəziyyətində riskə məruz qalma (EAD)

EAD Təşkilatın defolt zamanı növbəti 12 aylıq müddətdə (12 aylıq) və ya ömürlük (ömürlük EAD) ehtimal olunan məbləğlərinə əsaslanır.

Perspektiv məlumatların daxil edilməsi

Təşkilat perspektiv məlumatı həm kredit riskin dəyərləndirilməsində həm də EOKZ ölçülməsində daxil edir.

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təşkilat keçmiş məlumatların təhlillərini istifadə edərək kredit riskinin və kredit zərərinin portfel üçün olan əsas səbəblərini aşkarlayıb və sənədləşdirmişdir, makro iqtisadi dəyişikliklərin DE və bərpa faizlərinə olan təsirini dəyərləndirmişdir. Təhlildə iştirak edən makroiqtisadi dəyişkən, ÜDM-in təbii artım tempidir.

Maksimal kredit həddi. Təşkilatın maksimal kredit həddi çox dəyişkəndir və ümumi iqtisadi və fərdi risklərdən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəl balans və balansdan kənar maddələr üzrə kredit riskinə məruz qalmış maksimal məbləğləri əks etdirir. Balansda olan maliyyə aktivləri üçün riskə məruz qalmış maksimal məbləğ əvəzləşdirmə və girovun dəyəri nəzərə alınmamışdan öncə bu aktivlərin qalıq dəyəri hesab olunur. Şərti öhdəliklər və kredit verilməsi üzrə təəhhüdlərlə bağlı Təşkilatın məruz qaldığı risk məbləği, bütün qarşılıqlı tələblər, girovlar və zəmanətlər dəyərsiz hesab olunduğu təqdirdə bu alətlər üzrə müqavilə dəyəri həcmində nəzərə alınır.

Kredit riskinə maksimum məruz qalma aşağıda göstərilmişdir:

	Maksimum məruz qalma	Qoyulmuş girov	Xalis məruz qalma
31 dekabr 2020-ci il			
Bauklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	6,593	-	6,593
Müştərilərə verilmiş kreditlər	17,946	-	17,946
Digər maliyyə aktivləri	204	-	204
31 dekabr 2019-cu il			
Banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər	12,997	-	12,997
Müştərilərə verilmiş kreditlər	12,163	-	12,163
Digər maliyyə aktivləri	78	-	78

Girov və digər kredit əlavələrinin təhlili

Təşkilat, kredit itkisi hesab edilən maliyyə aktivləri üçün girov təminatını yaxından izləyir, çünki Təşkilatın potensial kredit itkisini azaltmaq üçün girov sahibi olma ehtimalı daha yüksəkdir. Potensial itkiləri azaltmaq üçün saxlanılan kredit dəyərsizləşməsi və əlaqəli girov olan maliyyə aktivləri aşağıda göstərilmişdir:

	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı	Amortizasiya olunmuş dəyər	Girovun ədalətli dəyəri
31 dekabr 2020-ci il				
Defolt vəziyyətində kredit portfeli (Mərhələ 3)				
Kiçik kreditlər	124	(35)	89	-
İri kreditlər	1,227	(675)	552	-
Cəmi	1,351	(710)	641	-

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKADR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

31 dekabr 2019-cu il	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı	Amortizasiya olunmuş dəyər	Girovun ədalətli dəyəri
Defolt vəziyyətində kredit portfeli (Mərhələ 3)				
Kiçik kreditlər	127	(113)	14	-
İri kreditlər	915	(809)	106	-
Cəmi	1,042	(922)	120	-

Aşağıdakı cədvəllər müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə məbləğlərlə bağlı kredit risklərini Kreditin Məbləğə Nisbəti (KMN) istifadə edilməklə təsnifləşdirirlər. KMN kreditin ümumi məbləğinin və ya kredit verilməsi üçün öhdəlik götürüldüyü məbləğin qarşı tərəfdən götürülmüş girova olan nisbəti kimi hesablanır. Girovun dəyərini hesablayarkən onun rəsmiləşdirilməsi və satılması üçün tələb olunan xərclər nəzərə alınmır.

Aşağıdakı cədvəl Təşkilatın verdiyi kredit dəyərsizləşməsinə uğramış kiçik kreditlər üzrə KMN əmsallarının paylanması əks etdirir:

Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Cəmi kredit portfeli		Kredit dəyərsizləşməsi üzrə kredit portfeli (Mərhələ 3)	
	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	6,414	369	124	35
Cəmi	6,414	369	124	35

Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Cəmi kredit portfeli		Kredit dəyərsizləşməsi üzrə kredit portfeli (Mərhələ 3)	
	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	5,693	(145)	127	(113)
Cəmi	5,693	(145)	127	(113)

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəldə KDN-nin Təşkilatın kredit zərərinə uğramış böyük kreditlər portfeli üçün paylanması göstərilir:

Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Cəmi kredit portfeli		Kredit dəyərsizləşməsi üzrə kredit portfeli (Mərhələ 3)	
	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	<u>13,027</u>	<u>(1,126)</u>	<u>1,227</u>	<u>(675)</u>
Cəmi	<u>13,027</u>	<u>(1,126)</u>	<u>1,227</u>	<u>(675)</u>

Kreditin Dəyərə Nisbəti (KDN)	Cəmi kredit portfeli		Kredit dəyərsizləşməsi üzrə kredit portfeli (Mərhələ 3)	
	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı	Ümumi qalıq dəyəri	Zərər ehtiyatı
Girovsuz	<u>7,547</u>	<u>(932)</u>	<u>915</u>	<u>(809)</u>
Cəmi	<u>7,547</u>	<u>(932)</u>	<u>915</u>	<u>(809)</u>

Balansdan kənar risklər. Təşkilat balansdankənar risklərin idarə olunması üçün əsasən balans üzrə mövcud risklərin idarəsində tətbiq etdiyi eyni idarə siyasətindən istifadə edir. Kredit verilməsi üzrə öhdəliklərin dəyərləndirilməsi zamanı müştərilər və qarşı tərəflər müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə tətbiq edilən eyni təhlillərə məruz qalırlar. Qarşı tərəfin gücündən əməliyyatın mahiyyətindən ibarət olaraq qarşı tərəfdən girovun təmin edilməsi istənilə bilər.

Coğrafi konsentersasiya. Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsentersasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

"FINCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)

(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

	Azərbaycan Respublikası	İƏT ölkələri	Qeyri-İƏT ölkələri	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6.605	-	-	6.605
Müştərilərə verilmiş kreditlər	17.946	-	-	17.946
Digər maliyyə öhdəlikləri	2	202	-	204
Cəmi maliyyə aktivləri	24,553	202	-	24,755
Borc alınmış vəsaitlər	9.455	-	-	9.455
İcarə öhdəlikləri	434	-	-	434
Digər maliyyə öhdəlikləri	624	118	-	742
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	10,513	118	-	10,631
Xalis mövqe	14,040	84	-	14,124

Təşkilatın 31 dekabr 2019-cu il tarixində maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin coğrafi konsentrasiyası aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Azərbaycan Respublikası	İƏT ölkələri	Qeyri-İƏT ölkələri	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	13,128	-	-	13,128
Müştərilərə verilmiş kreditlər	12,163	-	-	12,163
Digər maliyyə öhdəlikləri	78	-	-	78
Cəmi maliyyə aktivləri	25,369	-	-	25,369
Borc alınmış vəsaitlər	7,035	-	-	7,035
İcarə öhdəlikləri	604	-	-	604
Digər maliyyə öhdəlikləri	517	182	4	703
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	8,156	182	4	8,342
Xalis mövqe	17,213	(182)	(4)	17,027

Bazar riski. Bazar riski bazardakı qiymət və məzənnələr səviyyəsində dəyişikliklərin yaxud onların dalğalanmasının Təşkilatın gəlir və ya kapitalına yaxud da onun biznes məqsədlərinin reallaşdırılması imkanlarına mənfi təsir göstərməsi riskidir.

Bazar riskinə faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhm alətlərinin qiyməti aiddir. Təşkilatın ölçmə üsullarında və ya üzləşdiyi riskdə yaxud da qeyd olunan risklərin idarə edildiyi və ölçüldüyü tərzdə heç bir dəyişikliklər baş verməmişdir.

Təşkilat daxilindəki müəssisələr həm sabit, həm də dəyişkən ("üzən") faiz dərəcələri ilə borc vəsaitlər cəlb etdiyindən Təşkilat faiz riskləri ilə üzləşir. Risk Təşkilat tərəfindən sabit və üzən faiz dərəcələrinin müvafiq şəkildə vəhdəti yaradılmaqla idarə olunur.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

AÖİK həmçinin Təşkilatı müsbət faiz marjası ilə təmin edən onun faiz dərəcəsi mövqeyini uyğunlaşdırmaqla faiz riskini və bazar risklərini idarə edir. Maliyyə şöbəsi Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Təşkilatın faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və mənfəətinə təsirini qiymətləndirir.

Təşkilatın faiz xərci yaradan maliyyə öhdəliklərindən bəziləri ya dəyişkən faiz dərəcəsinə malikdir və ya müqavilə üzrə faiz dərəcələri birtərəfli olaraq borc verən tərəfin istəyi ilə dəyişdirilə bilər. Təşkilat öz faiz dərəcəsi marjasına mütəmadi olaraq nəzarət edir və buna görə də özünü əhəmiyyətli səviyyədə faiz dərəcəsi ilə bağlı riskə və bununla da bağlı nağd vəsaitlərin axınına məruz qalmış hesab etmir.

Valyuta riski. Valyuta riski xarici valyuta mübadiləsi məzənnələrində dəyişikliklər baş verməsi səbəbindən maliyyə alətlərinin dəyəri qeyri-müəyyən olacağı ilə bağlı riskdir. Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsirə məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

AÖİK təxmin edilən ABŞ dolları məzənnəsinin dəyişməsi və digər makroiqtisadi göstəricilər əsasında açıq valyuta mövqeyinin idarə edilməsi yolu ilə valyuta riskinə nəzarət edir ki, bu da Təşkilata valyutaların milli valyutaya qarşı mübadilə məzənnələrinin dəyişkənliyindən irəli gələn əhəmiyyətli zərərin azaldılması üçün imkan yaradır.

Təşkilat üstünlük təşkil edən xarici valyuta mübadiləsi məzənnəsində dəyişikliyin baş verməsi nəticəsində onun maliyyə vəziyyəti və vəsaitlər hərəkətinin təsirə məruz qala biləcəyi halı ilə üzləşir.

Təşkilatın 31 dekabr 2020-ci il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	4,578	2,021	6	6,605
Müştərilərə verilmiş kreditlər	17,934	12	-	17,946
Digər maliyyə aktivləri	2	202	-	204
Cəmi maliyyə aktivləri	22,514	2,235	6	24,755
Borc alınmış vəsaitlər	9,455	-	-	9,455
İcarə öhdəlikləri	434	-	-	434
Digər maliyyə öhdəlikləri	313	429	-	742
Digər maliyyə öhdəlikləri	10,202	429	-	10,631
AÇIQ MÖVQE	12,312	1,806	6	14,124

"FİNCA AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Təşkilatın 31 dekabr 2019-cu il üzrə xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərə məruz qalma mövqeyi aşağıda göstərilir:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Cəmi
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11,370	1,758	-	13,128
Müştərilərə verilmiş kreditlər	12,115	48	-	12,163
Digər maliyyə aktivləri	78	-	-	78
Cəmi maliyyə aktivləri	23,563	1,806	-	25,369
Borc alınmış vəsaitlər	7,035	-	-	7,035
İcarə öhdəlikləri	604	-	-	604
Digər maliyyə öhdəlikləri	680	23	-	703
Digər maliyyə öhdəlikləri	8,319	23	-	8,342
AÇIQ MÖVQE	15,244	1,783	-	17,027

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020 və 2019-cu il tarixlərinə manatın müvafiq xarici valyutalara qarşı mübadilə məzənnəsinin 10% dərəcəsində artması və ya azalması halına qarşı Təşkilatın həssaslığını göstərən təfərrüatlar açıqlanır. Təşkilat daxilində əsas rəhbərlik heyətinə məruzə olunarkən 10%-lik həssaslıq dərəcəsinə istinad edilir və bu dərəcə rəhbərliyin xarici valyuta məzənnələrində kifayət qədər mümkün dəyişikliklərin baş verməsi ilə bağlı qiymətləndirməsini göstərir.

	2020	
	Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri	Kapitala təsiri
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	181	145
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	(181)	(145)

	2019	
	Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri	Kapitala təsiri
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% artması	178	142
ABŞ dolları məzənnəsinin 10% azalması	(178)	(142)

Faiz dərəcəsi riski. Faiz dərəcəsi riski faiz dərəcəsində dəyişiklikləri maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərində və yaxud maliyyə alətləri üzərində gələcək pul vəsaitlərinin axınına təsir etmə ehtimalından yaranır. Təşkilatın faiz dərəcəsi ilə bağlı siyasəti bazar şərtlərinə əsasən pul vəsaitləri yerləşdirmək və cəlb etmək məqsədilə İdarə Heyəti tərəfindən dövrü əsasda nəzər salınır.

Təşkilat bazar mühitindəki mənfi dəyişikliklərdən irəli gələ biləcək potensial itkiləri mütəmadi olaraq hesablamaqla ədalətli dəyərini faiz dərəcəsi riskini idarə edir. Maliyyə Departamenti Təşkilatın cari maliyyə nəticələrinin monitorinqini həyata keçirir, Təşkilatın ədalətli dəyərini faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərə həssaslığını və onun gəlirliyinə təsirini hesablayır.

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıda göstərilən həssaslıq təhlili hesabat dövrünün sonunda maliyyə alətləri üzrə faiz riskinə məruzqalma əsasında müəyyən edilmişdir. Təşkilat daxilində faiz dərəcəsi riski barədə əsas idarə heyətinə məlumat verildikdə 50 (0.5%) baza dərəcəsində artım və ya azalmaya istinad edilir ki, bu da rəhbərliyin faiz dərəcələrində mümkün dəyişikliklərin qiymətləndirilməsini əks etdirir.

Faizlərin 50 (0.5%) baza dərəcəsində artdığı/azaldığı və bütün digər dəyişən göstəricilər sabit saxlanıldığı təqdirdə, Təşkilatın:

	2020		2019	
	Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri	Kapitala təsiri	Vergidən əvvəl mənfəət və zərərə təsiri	Kapitala təsiri
Faiz dərəcəsinin 0.5% artması	45	36	48	38
Faiz dərəcəsinin 0.5% azalması	(45)	(36)	(48)	(38)

Həssaslıq təhlili üzrə məhdudiyyətlər. Yuxarıda qeyd olunan cədvəllər digər ehtimallar dəyişmədiyi halda əsas ehtimaldakı dəyişikliyin təsirini əks etdirir. Əslində, ehtimallar və digər amillər arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. O cümlədən qeyd etmək lazımdır ki, bu həssaslıqlar sabit deyil və iri yaxud xırda təsirlər bu nəticələrdən interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya edilməməlidir.

Yuxarıdakı həssaslıq təhlillərinin digər məhdudiyyətlərinə Təşkilatın yalnız dəqiqliklə proqnozlaşdırılması mümkün olmayan qısamüddətli bazar dəyişikliklərinə dair mövqeyini əks etdirən potensial riski nümayiş etdirmək üçün şərti (hipotetik) bazar dəyişikliklərindən istifadə olunması və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət edəcəyi ilə bağlı təxminlər daxildir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski ödəniş vaxtı çatdıqda maliyyə alətləri ilə bağlı maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması ilə bağlı riskdir. Likvidlik riskini idarə etmək üçün Təşkilat aktivlər/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olaraq müştərilər və Təşkilatın əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

"AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTI BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

RƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
APR 2019-CU İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
Östərlimədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

şağıda 31 dekabr 2020-ci il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri əsasında təhlil təqdim edilir:

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	7 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Ödəmə müddəti müəyyən olunmamış/ gecikmiş	31 dekabr 2020-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
aiz dərəcəli alətlər	-	1,000	-	-	-	-	1,000
ul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	304	2,939	4,116	6,234	4,316	37	17,946
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	304	3,939	4,116	6,234	4,316	37	18,946
Cəmi faiz hesablanan maliyyə aktivləri							
aiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	5,605	-	-	-	-	-	5,605
ul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2	-	202	-	-	-	204
digər maliyyə aktivləri	5,607	-	202	-	-	-	5,809
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	5,911	3,939	4,318	6,234	4,316	37	24,755
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
aiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	2,256	7,199	-	9,455
borc alınmış vəsaitlər	9	32	43	105	245	-	434
carə öhdəlikləri	9	32	43	2,361	7,444	-	9,889
Cəmi faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri							
aiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	565	177	-	-	-	-	742
digər maliyyə öhdəlikləri	565	177	-	-	-	-	742
Cəmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	574	209	43	2,361	7,444	-	10,631
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər	5,337	3,730	4,275	3,873	(3,128)	37	14,124
likvidlik kasiri	5,337	9,067	13,342	17,215	14,087	14,124	
Məcmu likvidlik kasiri							

AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTI BANK OLMAYAN KREDIT TƏŞKİLATI

**(Ə HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
ABR 2019-CU İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
İstənilmediyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)**

şəğidə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə proqnozlaşdırılmış ödəniş müddətləri əsasında təhlil təqdim edilir:

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	7 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Ödəmə müddəti müəyyən olunmamış/ gecikmiş	31 dekabr 2019-cu il Cəmi
İALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
aiz dərəcəli alətlər	-	5,001	-	-	-	-	5,001
ul vasaitləri və onların ekvivalentləri	649	5,815	963	2,136	2,281	319	12,163
tiştarilərə verilmiş kreditlər, xalis							
əmi faiz hesablanan maliyyə aktivləri	649	10,816	963	2,136	2,281	319	17,164
aiz hesablanmayan maliyyə aktivləri							
ül vasaitləri və onların ekvivalentləri	8,127	-	-	-	-	-	8,127
igər maliyyə aktivləri	78	-	-	-	-	-	78
əmi faiz hesablanmayan maliyyə aktivləri	8,205	-	-	-	-	-	8,205
əmi maliyyə aktivləri	8,854	10,816	963	2,136	2,281	319	25,369
İALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
aiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri							
orc alınmış vasaitlər	-	-	-	-	7,035	-	7,035
arə öhdəlikləri	46	20	69	175	294	-	604
əmi faiz hesablanan maliyyə öhdəlikləri	46	20	69	175	7,329	-	7,639
aiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri							
igər maliyyə öhdəlikləri	290	170	-	-	-	243	703
əmi faiz hesablanmayan maliyyə öhdəlikləri	290	170	-	-	-	243	703
əmi maliyyə öhdəlikləri və təəhhüdlər	336	190	69	175	7,329	243	8,342
kvidlik kəsiri	8,518	10,626	894	1,961	(5,048)	76	17,027
ləc m u likvidlik kəsiri	8,518	19,144	20,038	21,999	16,951	17,027	

AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

**"Ə HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
ABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
isterilmədiyə halda, min Azərbaycan manatı ilə)**

Hesablanmış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlili. Aşağıdakı cədvəllərdə Təşkilatın razılaşdırılmış yenidən ödəniş müddəti ilə maliyyə öhdəlikləri üzrə müqavilə əsasında, qalıq ödəmə müddəti ilə qalan göstərilir. Cədvəllər, Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcəyi ən erkən tarixə əsasən maliyyə öhdəliklərinin diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında tərtib edilmişdir.

Cədvəllərdə həm faiz, həm də əsas pul vəsaitlərinin hərəkəti əks olunur. Faiz axınları dəyişən dərəcədirsə, bölüşdürülməmiş məbləğ hesabət dövrünün sonundakı faiz ayrılardan əldə edilir. Müqavilənin müddəti, Təşkilatın ödəməsi tələb oluna biləcəyi ən erkən tarixə əsaslanır.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2020-ci il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlilini göstərir:

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	7 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Qeyri-müəyyən	31 dekabr 2020-ci il Cəmi
İALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
aiz dərəcəsi üzrə maliyyə alətləri	-	-	-	2,268	9,036	-	11,304
orç alınmış vəsaitlər	11	37	49	122	286	-	505
arə öhdəlikləri							
əmi sabit faizli maliyyə öhdəlikləri	11	37	49	2,390	9,322	-	11,809
aiz götürməyən maliyyə öhdəlikləri							
ığər maliyyə öhdəlikləri	565	177	-	-	-	-	742
əmi faiz götürməyən maliyyə öhdəlikləri	565	177	-	-	-	-	742
əmi maliyyə öhdəlikləri və təhəddüdlər	576	214	49	2,390	9,322	-	12,551

AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMIYYƏTI BANK OLMAYAN KREDIT TƏŞKILATI

Ə HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

İBR 2020-CI İL TARIXINDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
sterilmediyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabr 2019-cu il tarixinə diskontlaşdırılmamış maliyyə öhdəliklərinin ödəmə təhlilini göstərir:

	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 6 aya qədər	7 aydan 1 il qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Qeyri-müəyyən	31 dekabr 2019-cu il Cəmi
ALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
üz dərəcəsi üzrə maliyyə alətləri	-	-	-	10	7,057	-	7,067
örç alınmış vəsaitlər	46	20	69	175	294	-	604
ərə öhdəlikləri	46	20	69	185	7,351	-	7,671
Cəmi sabit faizli maliyyə öhdəlikləri							
aiz gətirməyən maliyyə öhdəlikləri	290	170	-	-	-	243	703
ığır maliyyə öhdəlikləri	290	170	-	-	-	243	703
Cəmi faiz gətirməyən maliyyə öhdəlikləri							
Cəmi maliyyə öhdəlikləri və təhəddüdlər	336	190	69	185	7,351	243	8,374

“FİNCA AZƏRBAYCAN” MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ (Davamı)
(Əksi göstərilmədiyi halda, min Azərbaycan manatı ilə)

Kredit reytinginin təhlili. Aşağıdakı cədvəldə Təşkilatın saxladığı vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin kredit reytingləri təhlil edilir:

31 dekabr 2020-ci il	BB-	B1	Ba3	Ba2	Reytingsiz	Cəmi
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	2,951	116	2,837	-	689	6,593
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	-	17,946	17,946
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	-	204	204
31 dekabr 2019-cu il	AA-	B3	Ba3	Ba2	Reytingsiz	Total
Banklarda yerləşdirilmiş pul vəsaitləri	11,182	57	1,264	-	494	12,997
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	-	12,163	12,163
Digər maliyyə aktivləri	-	-	-	78	-	78

Təşkilat beynəlxalq agentliklər tərəfindən reyting dərəcəsi verilməmiş tərəflərlə bir çox sazişlər bağlayır. Təşkilat qarşı tərəflərin beynəlxalq reyting agentliklərinin təqdim etdiyi reyting göstəriciləri ilə müqayisə oluna biləcək səviyyədə reyting dərəcələrini müəyyən etməyə imkan yaradan daxili modelləri işləyib hazırlamışdır.

Təşkilat kredit götürən müştərilərin qiymətləndirilməsi məqsədilə borcalanlar üzrə skoring qiymətləndirmə modelini hazırlamışdır. Skoring modeli kredit məhsulları ilə bağlı yaradılmışdır və borcalanların əsas fəaliyyət göstəricilərini əhatə edir: maliyyə vəziyyəti, borcalanla münasibətlər, idarəetmə keyfiyyəti, təyinatı üzrə istifadə, yerləşmə, kredit tarixçəsi, girov və s.

Borcalanın parametrləri əsasında skoring qiymətləndirmə kreditlərlə bağlı qərarvermə prosesi üçün əsas amillərdəndir.

Borcalanların qiymətləndirilməsi metodologiyası aşağıdakı meyarlara əsaslanır: təhsil, məşğuliyyəti, maliyyə vəziyyəti, kredit tarixçəsi, borcalanın sahib olduğu mülkiyyət. Əldə olunmuş məlumat əsasında kreditin ən yüksək həddi hesablanır. Kreditin ən yüksək həddi alınmış borcun borcalana yaratdığı yük əmsalı ilə hesablanır.

Müştərilərə verilmiş kreditlərdən başqa maliyyə aktivləri Fitch, Standard & Poor's və Moody's kimi beynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən verilmiş cari kredit reytingləri əsasında dərəcələrə bölünür. AAA ən yüksək mümkün reyting dərəcəsi hesab edilir. İnvestisiya dərəcəli maliyyə aktivlərinin reytingi BB-dan BBB-ya kimi dəyişir. Reytingi BBB-dan aşağı olan maliyyə aktivləri spekulativ dərəcəli aktiv kimi təsnifləşdirilir.

Əməliyyat riski. Əməliyyat riski sistemdəki nasazlıq, əməliyyatçının səhvi, saxtakarlıq və digər xarici hadisələr nəticəsində zərərin yaranması riskidir. Nəzarətlər yerinə yetirilmədikdə, əməliyyat riskləri müəssisənin nüfuzuna xələl gətirə, hüquqi və ya inzibati nəticələrinə səbəb ola və ya maliyyə itkilərinə gətirib çıxara bilər. Təşkilat bütün əməliyyat risklərinin aradan qaldırılmasını gözləmir, lakin özünün nəzarət konsepsiyası ilə, habelə potensial risklərə nəzarət və onlara qarşı cavab tədbirləri görməklə bu riskləri idarə etməyə çalışır.